

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Tereza Ludvíková

**Problematické aspekty spoluzavinění poškozeného při náhradě
újmy**

Diplomová práce

Olomouc 2020

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Problematické aspekty spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 24. března 2020

.....

Bc. Tereza Ludvíková

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Tomáši Tintěrovi, Ph. D. za odborné vedení, vstřícnost a podnětné rady k vypracování této diplomové práce, a dále děkuji své rodině a přátelům za podporu a pomoc během studia.

Obsah

Prohlášení.....	2
Seznam zkratk.....	5
Úvod.....	6
1 Vývoj právní úpravy spoluzavinění poškozeného na území České republiky	8
2 Komparace se zahraniční úpravou	14
2.1. Německý právní řád.....	14
2.2. Rakouský právní řád.....	16
2.3. Polský právní řád.....	18
3 Spoluúčast poškozeného v současné právní úpravě	20
3.1. Vliv zavinění na určení míry spoluúčasti poškozeného	27
4 Předpoklady spoluúčasti poškozeného na škodě	31
4.1. Obecně k předpokladům odpovědnosti	31
4.2. Podmínky vzniku spoluúčasti poškozeného	33
4.3. Určení míry spoluzavinění soudem.....	36
Závěr	41
Seznam použitých zdrojů.....	45
Monografie	45
Důvodová zpráva	46
Komentáře	46
Odborné články.....	47
Judikatura	48
Právní předpisy	50
Ostatní zdroje.....	51
Shrnutí.....	52
Summary	52
Klíčová slova	53
Keywords.....	53

Seznam zkratek

ABGB	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, rakouský občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. března 2020
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, německý občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. března 2020
BGH	Spolkový soudní dvůr (Bundesgerichtshof)
CCQ	Civil Code of Québec, francouzský občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. března 2020
KC	Kodeks Cywilny, polský občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. března 2020
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
NS, Nejvyšší soud	Nejvyšší soud České republiky
NS ČSR	Nejvyšší soud České socialistické republiky
NS ČSSR	Nejvyšší soud Československé socialistické republiky
OGH	Rakouský Nejvyšší soudní a kasační dvůr (Oberste Gerichtshof)
OLG	Německý Vrchní soud (Oberlandesgericht)
Osnova 1937	Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník z roku 1937, ve znění účinném ke dni 4. prosince 1936
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ 1950	Zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. března 1964
OZ 1964	Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. prosince 2013
OZO	Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský, ve znění účinném ke dni 1. ledna 1935
PETL	Principy evropského deliktního práva (Principles of European Tort Law)
SN	Polský Nejvyšší soud (Sąd Najwyższy)

Úvod

Problematika spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy je dle názoru autorky práce velmi aktuální, jelikož současná společnost se denně dostává do kontaktu se situacemi, ze kterých vystoupí jedna osoba jako škůdce a druhá jako poškozený. Jako první se nabízí, že škůdce zcela zavínil škodu, která byla poškozenému způsobena a tím mu vzniká plná odpovědnost k její náhradě. Na druhou stranu se v praxi objevují i takové situace, ve kterých poškozený buď svým jednáním přispěl ke vzniku újmy nebo se na ni sám podílel svým jednáním. K takovým situacím dochází, když poškozený například nevěnuje dostatečnou pozornost při přecházení vozovky¹ či zcela ignoruje povinnost vybavit svůj oděv bezpečnostními prvky.² V takových případech je nutné, aby soud rozhodl o poměrném rozdělení náhrady za vzniklou škodu mezi škůdce a poškozeného.

Ustanovení 2918 OZ patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, tedy neposkytuje konkrétní kritéria a je na soudu, aby dle svého uvážení sám vymezil hypotézu v každém jednotlivém případě.³ A jelikož se soudy při svém rozhodnutí opírají mimo jiné o ustálenou rozhodovací praxi⁴, neoddělitelnou součástí této práce je zpracování judikatury českých soudů v souvislosti určení míry spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy, která mu vznikla.

V české právní úpravě není vytvořena žádná příručka ani manuál, jak by měly soudy postupovat při určení míry spoluúčasti poškozeného a vlastně ani existovat nemůže, jelikož každý případ je individuální a soud musí přihlédnout ke všem okolnostem. Z tohoto důvodu jsou meritorní rozhodnutí týkající se spoluzavinění poškozeného málo předvídatelné, ale i přes tento fakt nesmí soudy opomínat princip legitimního očekávání rozhodnutí a svůj verdikt náležitě odůvodnit.

Tato práce si dává za cíl uvedení a rozbor jednotlivých okolností mající vliv na rozhodnutí soudu a zároveň autorka doufá v nalezení podobných kritérií pro řešení obdobných případů, dle kterých by se dané uvážení soudu mohlo zobecnit. Hlavními výzkumnými otázkami této práce jsou: 1) „Jaké předpoklady musí být splněny, aby bylo možné hovořit o spoluzavinění poškozeného?“ a 2) „Je možné přičítat poškozenému míru spoluzavinění, pokud škůdce jedná úmyslně?“.

¹ Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.

² Rozsudek NS ze dne 25. dubna 2012, sp. zn. 30 Cdo 476/2011.

³ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 407.

⁴ Srov. Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 13.

Klíčová hmotněprávní úprava se nachází v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanském zákoníku. Toto téma samostatně spíše nebylo doposud zpracováno v rámci diplomových či rigorózních prací. Z odborných publikací lze poukázat na velmi detailní vypracování komentáře k § 2918 F. Melzerem⁵, ale i komentářové literatury starší.⁶ Zároveň problematika spoluzavinění poškozeného mimo jiné úzce souvisí s tematikou sportu a dopravy, proto je v textu pracováno jak s monografiemi, tak judikaturou z těchto oblastí⁷.

Diplomová práce je rozčleněna do čtyř základních kapitol. První kapitola je zaměřena na vývoj právní úpravy spoluzavinění poškozeného na území České republiky. Druhá kapitola se zabývá komparací české právní úpravy se zahraniční, konkrétně si autorka k porovnání vybrala německou, rakouskou a polskou právní úpravu. Dále třetí kapitola analyzuje spoluúčast poškozeného v současné české právní úpravě, včetně vlivu zavinění při určení míry spoluúčasti poškozeného, a konečně kapitola čtvrtá rozebírá předpoklady ovlivňující určení míry spoluzavinění soudem.

Pro zpracování daného tématu lze spatřit v kapitole první metodu deskripce, díky které dochází k popsání předchozí právní úpravy této problematiky. Tato metoda spolu s metodou srovnávací je použita v kapitole druhé, v kapitolách dalších se autorka pokouší o užití analýzy pro získání podrobnějších aspektů, jež mají vliv na určení míry spoluúčasti poškozeného při náhradě újmy.

Tato práce zpracovává českou právní úpravu, která je platná a účinná ke dni 24. března 2020.

⁵ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 403–420.

⁶ Srov. BEZOUŠKA, P. Komentář k § 2918. In HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1587–1590; PAŠEK, M. Komentář k § 2918. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2845–2846.

⁷ Komplexní úpravu samostatné problematiky spoluzavinění poškozeného autorka přes veškeré úsilí nedohledala. Dané téma lze nalézt v monografiích zaměřených na občanské právo hmotné či na závazkové právo. Tematikou poškozeného při sportu se nejvíce zabývá níže zmíněný autor Michal Králík.

1 Vývoj právní úpravy spoluzavinění poškozeného na území České republiky

Právní úprava nejen spoluzavinění poškozeného, ale i celkově náhrady majetkové a nemajetkové újmy v OZ, vychází z dlouholetých tradic již od římského práva, tradice úpravy v OZO, ale také především z evropských vývojových trendů, konkrétně z návrhu Principů evropského deliktního práva. Zároveň značnou podobnost je možné nalézt i v zahraniční právní úpravě, především v německém Bürgerliches Gesetzbuch, rakouském Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, kanadském Civil Code of Québec, nebo také v polském Kodeks Cywilny.⁸ Velmi podobné znění ustanovení o spoluzavinění zná též slovenský právní řád. Tato kapitola je zaměřena na historický vývoj institutu spoluúčasti poškozeného na našem území. Porovnání s vybranou zahraniční právní úpravou se zabývá samostatná kapitola níže.

Kořeny institutu spoluúčasti poškozeného lze nalézt již v **římském právu**. Tehdejší nauka *culpaе compensatio* vycházela z myšlenky „všechno nebo nic“ (*all or nothing*). Na dané pravidlo je možné pohlížet ze dvou stran. V prvním případě lze říci, že římské právo nepřipouštělo spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy, která mu byla způsobena. Tedy jednání poškozeného mělo pouze marginální vliv na vzniklou škodu a poškozený tak nebyl povinen k její náhradě. Nebo naopak spoluzavinění bylo natolik zásadní, že plnou odpovědnost za vzniklou újmu nesl sám poškozený a škůdci tím povinnost nevznikla. „*Tato nauka byla spojována s myšlenkou, že na cizí zavinění se nemůže odvolávat ten, komu je též možné vytknout (vlastní zavinění ruší zavinění cizí).*“⁹ Z výše uvedeného lze usoudit, že římské právo nebylo otevřené možnosti rozdělit podíl zavinění a následnou povinnost nahradit vzniklou újmu mezi škůdce a poškozeného. Tuto možnost připouštěly až pozdější právní úpravy.

Jednou z prvních právních úprav, připouštějící míru spoluúčasti (v té době ještě spoluzavinění) obou zúčastněných stran, byl **Obecný zákoník občanský** neboli Všeobecný občanský zákoník, vyhlášený pro veškeré země Rakouské, později Rakousko-Uherské říše, kromě Uher, dne 1. června 1811.¹⁰ Tento zákoník je v Rakousku účinný dodnes jako zmíněné ABGB. Český OZO se zabýval institutem spoluzavinění poškozeného v § 1304 OZO: „*Je-li*

⁸ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 1021.

⁹ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix. s. 404.

¹⁰ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Civilní kodexy 1811, 1950, 1964*. Brno: Doplněk, 1993, s. 19.

při poškození zároveň zavinění ze strany poškozeného, nese škodu se škůdcem poměrně; a nelze-li poměr určit, rovným dílem.¹¹ Sedláček ve svém komentáři rozděluje příčinu škody způsobené několika pachateli na vinu nebo náhodu. V prvním případě poškozený zaviní újmu tím, že nevěnuje svému jednání takovou pozornost, jakou by řádný člověk průměrných schopností měl věnovat. Na druhé straně připouští, že poškozený může svým neopatrným jednáním škodu zvětšit. Připouští tři pohledy na danou věc:

- a) „poškozený spolu se škůdcem společnou neopatrností způsobili škodu, neopatrnost jest společná, i když jest doplňující (chodec vstoupil na vozovku a řidič motorového vozidla ho srazil),
- b) škůdci jest možno přičítati jen vzhledem na jeho vinu část škody, ostatní nese poškozený, sem patří i tzv. přerušeni kausalitě poškozeným, jestliže jednáním poškozeného povstala nakonec taková škoda, která by jednáním škůdcovým nikdy nebyla nastala,
- c) škůdci jest možno přičítati jen škodu, která odpovídá převzatému nebezpečí.¹²

Z výše uvedeného vyplývá, že OZO kladl důraz na opatrné jednání poškozeného, nejen aby předcházel vzniku újmy, ale aby též dbal opatrnosti vůči vlastním věcem a tím předcházel případnému zvětšení škody, v opačném případě by nesl poškozený škodu vzniklou opominutím sám. Zde se již rozplynula římskoprávní myšlenka „všechno nebo nic“ a v případě, že nebylo jisté, jakou měrou přidal svým jednáním poškozený a jakou škůdce, rozdělil se poměr spoluúčasti na polovinu.

V první polovině 20. století, v období vzniku samostatné Československé republiky, na území Čech, Moravy a Slezska, byl stále účinný výše zmíněný OZO, zatímco na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platilo uherské občanské právo, které bylo představováno právními obyčejí, speciálními zákony a kuriálními decíziemi.¹³ Tento tzv. právní dualismus a zároveň potřeba modernizační revize rakouského Všeobecného zákoníku občanského nutily odborníky vytvořit nový, sjednocený předpis. Na základě těchto potřeb byl později vytvořen **vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník z roku 1937**, který však nikdy nenabyl platnosti.¹⁴ A přestože daný návrh sepsaný před více než sedmdesáti lety nemůže být komplexní předlohou pro současný občanský zákoník, důvodová zpráva k němu tento návrh nazývá

¹¹ Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský, § 1304.

¹² SEDLÁČEK, J., ROUČEK, F. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 5, (§§ 1090 až 1341)*. Praha: Wolters Kluwer, 1937., s. 796.

¹³ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 82.

¹⁴ SALÁK, P. *Historie osnovy občanského zákoníku z roku 1937: Inspirace, problémy a výzvy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017, s. 7–10.

„základním obecným ideovým zdrojem rekodifikace soukromého práva“.¹⁵ Osnova 1937 se náhradou škody zabývá v hlavě 42 a konkrétně spoluzaviněním poškozeného v § 1131 vládního návrhu: „Zaviní-li škodu také poškozený, škoda se přiměřeně rozdělí, ale se zřetelem k míře zavinění lze také zprostiti škůdce povinnosti k náhradě nebo mu uložit náhradu celou.“¹⁶ Z daného ustanovení vyplývá nejen možnost přiměřeného rozdělení povinnosti k náhradě majetkové i nemajetkové újmy mezi škůdce a poškozeného, ale též připouští, aby za celou vzniklou škodu odpovídal poškozený. Tímto se mělo jednak zabránit „schematickému rozdělování náhrady na polovinu“, ale také zákonodárci chtěli poukázat na rozdíl mezi úmyslným zaviněním a zaviněním z nedbalosti.¹⁷ Nicméně nelze pominout, že toto ustanovení již automaticky nepředpokládá stejnou míru účasti obou stran v případě, že je obtížné či nemožné určit konkrétní poměry. Ačkoli se vládní návrh nikdy nedočkal schválení a uvedení v platnost, i tak se stal jedním z inspiračních zdrojů OZ.

Značnou podobnost lze shledat v § 348 OZ 1950: „Byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně.“¹⁸ Zde se již odráží posun od ABGB, který upustil od automatického dělení účasti poškozeného a škůdce, v případě nemožnosti jejího zjištění, který byl poprvé nastíněn v Osnově 1937.¹⁹ Zároveň takto formulované ustanovení mělo soudu dávat možnost moderace, pokud poškozený škodu způsobil z nedbalosti.²⁰

Občanský zákoník z roku 1964 zakotvil zavinění poškozeného v části šesté s názvem odpovědnost za škodu a za bezdůvodné obohacení, hlavě druhé zaměřené na odpovědnost za škodu, oddílu třetím specifikujícím společná ustanovení o náhradě škody a konečně v ustanovení 441 OZ 1964, které zůstalo až do rekodifikace nezměněno. Oproti předchozí úpravě byla doplněna věta za středníkem zmiňující způsobení škody výlučně zaviněním poškozeného. Celé ustanovení znělo: „Byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.“²¹ Vysvětlení tohoto doplnění nalézá Eliáš v argumentu: „Výhradná vina poškozeného spadá na jeho vrub a vylučuje zcela odpovědnost za vinu i odpovědnost objektivní. Újmu, kterou

¹⁵ Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku, s. 18.

¹⁶ *Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník* [online]. www.psp.cz, [cit. 27. října 2019]. Dostupné na < http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t0844_01.htm >.

¹⁷ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 959.

¹⁸ Zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 348.

¹⁹ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix. s. 405.

²⁰ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 959.

²¹ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 441.

si poškozený způsobil vlastní vinou, není povinen nikdo hradit, ať jde o škodu na zdraví či o škodu na majetku“.²² Vedle původního poměrného zavinění poškozeného při jemu vzniklé újmě je připuštěna i možnost jeho výlučného zavinění a s ním vyloučení odpovědnosti škůdce.

OZ 1964, jak je výše zmíněno, pracuje s pojmem zavinění poškozeného. S tím vyplývá na povrch otázka, zda zákon připouští pouze subjektivní odpovědnost, a naopak vylučuje odpovědnost objektivní. Kobliha rozebírá rozhodnutí NS ČR 25 Cdo 2233/99 ze dne 20.3.2001 a dochází k závěru, že zavinění poškozeného nelze považovat za rozhodující kritérium.²³ Přestože se na první pohled může zdát, že § 441 OZ 1964 spojuje daný následek se subjektivní odpovědností, zavinění ve formě úmyslu či nedbalosti není nutným předpokladem ke spoluzavinění poškozeného.²⁴ Vhodnějším termínem se jeví „spoluúčast poškozeného“, se kterým pracují autoři komentářové literatury právě k občanskému zákoníku 1964.²⁵

V evropské tradici je jedním z prvků deliktněprávních principů možnost v přiměřené míře snížit, popřípadě vyloučit nárok poškozeného.²⁶ Právní úprava odpovědnosti za škodu, včetně spoluúčasti poškozeného, v účinném občanském zákoníku, vychází mimo jiné z **Principů evropského deliktního práva**. Jedná se o doporučení, která byla vypracována Evropskou skupinou pro deliktní právo v roce 2005. Nikdy tyto principy nevyšly v platnost, proto představují spíše nezávazná pravidla sloužící jako předloha jednotlivým evropským zákonodárcům pro úpravu odpovědnosti za škodu.

Spoluúčast poškozeného, nebo přímo slovy PETL „*spoluzaviněné chování nebo jednání poškozeného*“, je zakotvena v dílu IV. spolu se zproštěním odpovědnosti založené na důvodech vylučujících protiprávnost a zproštěním odpovědnosti v případě odpovědnosti bez zavinění. Autoři právě spojením těchto institutů nejspíše chtěli zdůraznit jejich podobnost, především v možnosti omezení či vyloučení odpovědnosti škůdce za vzniklou škodu.

Dle článku 8:101 odst. 1 PETL „*Odpovědnost může být omezena nebo vyloučena v takovém rozsahu, jak to vyplývá ze spoluzavinění poškozeného a všech ostatních příčin, které by mohly*

²² KRATOCHVÍL, Z. a kol. *Nové občanské právo*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1965, s. 594.

²³ KOBLIHA, I., ELISCHER, D., HOCHMAN, J. a kol. *Náhrada škody podle občanského a obchodního zákoníku, zákoníku práce, v oblasti průmyslového vlastnictví a podle autorského zákona: praktická příručka*. Praha: Leges, 2012, s. 189–190.

²⁴ ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník – komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1277.

²⁵ Srov. ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 959, ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník – komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1277.

²⁶ KŘIVOHLAVÁ, P. Civilní odpovědnost a evropské pokusy o vytvoření jednotného právního rámce. *Právní rozhledy*. 2008, č. 22, s. 820-826.

*být relevantní pro vznik nebo omezení odpovědnosti poškozeného, pokud by byl škůdcem.*²⁷ Autoři dávají tímto možnost soudu, po přihlédnutí ke všem relevantním okolnostem daného případu, přiřadit podíl viny jak škůdci, tak i poškozenému, na škále od nuly do sta procent. To znamená, že je počítáno i s možností, že poškozený se podílí nebo spíše způsobí škodu jednoznačně svým jednáním a dojde k úplnému vyloučení odpovědnosti škůdce.

Principy zásadně rozlišují několik situací, které mají význam při určení spoluzavinění:

- 1) Poškozený vlastním jednáním částečně nebo zcela zapříčinil vznik škody,
- 2) poškozený nepřijal nutná opatření, která by zamezila vzniku škody,
- 3) poškozený má/nemá při spoluzaviněném jednání deliktní odpovědnost,
- 4) poškozený vykonává nebo má dohled nad určitou aktivitou bez ohledu na deliktní způsobilost.²⁸

V dalších dvou odstavcích téhož článku je uvedeno, že: *„Pokud je náhrada škody požadována z důvodu smrti osoby, může její chování nebo jednání vyloučit nebo omezit odpovědnost ve smyslu odstavce 1“* (čl. 8:101 odst. 2 PETL). Dále pak: *„Spoluzaviněné chování nebo jednání pomocníka poškozeného vylučuje nebo omezuje škodu vymahatelnou poškozeným“* (čl. 8:101 odst. 3 PETL). Obdobnou úpravu jednání pomocníka lze vyčíst též z článku 6:102 odst. 1: *„Každý je odpovědný za škodu způsobenou jeho pomocníky jednajícími v rámci jejich úkolu za předpokladu, že porušili požadovanou úroveň chování“* (čl. 4:102²⁹).

OZ velmi podobně stanoví v § 2914 větě první, že kdokoli *„kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám. Zároveň následně dodává, že „zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.“* Odpovědnost za nepečlivý výběr třetí osoby neboli *culpa in eligendo* představuje zásadu značně posilující postavení poškozeného, jelikož každý subjekt by měl nést odpovědnost za výběr osoby, která má vliv na sféru třetích osob, hlavně protože jeho výběr

²⁷ *Principles on Tort Law – Text and Commentary* [online]. www.researchgate.net, [cit. 29. října 2019]. Dostupné na <https://www.researchgate.net/publication/321568630_Principles_of_European_Tort_Law_Text_and_Commentary>.

²⁸ EUROPEAN GROUP ON TORT LAW. *Principles on Tort Law – Text and Commentary*. Wien : Springer, 2005, p. 132, Dostupné na: <https://www.researchgate.net/>

²⁹ Principles of European Tort Law; European Group on Tort Law. Čl. 4:102 odst. 1: *„Požadovaná úroveň chování se určí jako chování rozumné osoby v závislosti na okolnostech a záleží konkrétně na povaze a hodnotě chráněného zájmu, jehož se týká, nebezpečnosti jednání, zkušenostech, které jsou očekávány u jednající osoby, předpověditelnosti škody, vztahu blízkosti nebo zvláštního vztahu mezi těmi, již se to týká, jakož i dosažitelnosti a ceny prevenčních nebo alternativních metod.“*

nejde následně k tíži poškozených, kteří nemají nad výběrem kontrolu ani možnost jakékoli prevence. Tato zásada v úpravě PETL chybí, neboť bez jakéhokoli dodatku uvádí, že „*nezávislá smluvní strana není považována za pomocníka*“, tedy že principál neodpovídá za deliktní jednání osob samostatně zavázaných.³⁰

PETL upravuje též několik modelů příčinné souvislosti, mezi něž zařazuje i příčiny ve sféře poškozeného. Podle článku 3:106 PETL: „*Poškozený musí nést svou újmu v rozsahu odpovídajícím pravděpodobnosti, do jaké míry mohla být způsobena jednáním, událostí nebo jinou okolností v jeho sféře*“. Může se jednat o konání či opomenutí pomocníků poškozeného, ale též přírodní či jiné události v jeho sféře. OZ takovou úpravu doslova nemá, nicméně buď na jednu stranu jej můžeme spatřovat v § 2918 OZ: „*Vznikla-li škoda také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, ...*“ či v judikatuře českých soudů, v níž ve většině případů dochází k názorům, že škůdce neodpovídá v tom rozsahu, v jakém je alespoň jednou z příčin vzniku škody jednání poškozeného. A takové jednání nemusí přímo spočívat v porušení jeho povinnosti.³¹

³⁰ SZTEFEK, M. Deliktní odpovědnost principálů za pomocníky: srovnávací a právně ekonomická analýza § 2914 ObčZ. *Právní rozhledy*. 2017, č. 1, s. 6-13.

³¹ Rozsudek NS ze dne 28. srpna 2018, sp. zn. 25 Cdo 3836/2017.

2 Komparace se zahraniční úpravou

V současné době lze v právních řádech evropských států v rámci tzv. jednotné Evropy sledovat snahu o sjednocení úpravy mnoha právních oblastí včetně úpravy náhrady škody. O tuto uniformitu se pokoušeli právě autoři výše zmíněných PETL. Proto se nejen český OZ, ale i ostatní evropské právní řády těmito doporučeními inspirovali.

Jak německý BGB, tak i rakouský ABGB stojí shodně s OZ na základních římskoprávních a přirozenoprávních zásadách. A přestože až do roku 1918 byl český a rakouský stát součástí Rakouské a následně Rakousko-Uherské říše, oba tyto státy jsou dnes samostatné a suverénní. Současně se zdá býti zajímavé, že přestože polský KC byl přijat ve stejném období jako OZ 1964, svým obsahem se spíše přibližuje současnému OZ.

A zároveň právě k německé, rakouské a polské právní úpravě bylo mimo jiné dle důvodové zprávy přihlíženo při zpracování OZ.³²

Již na první pohled lze v právních úpravách občanského práva těchto zemí nalézt podobnost. Tato kapitola se však zaměřuje pouze na srovnání problematiky spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy.

Pro účely komparace jsou využívány nejen občanské zákoníky těchto zemí, ale také je pracováno s judikaturou zahraničních soudů.

2.1. Německý právní řád

Úvodem je vhodné zmínit, že německý občanský zákoník nezná obecnou preventivní povinnost, jako tomu je v České republice, nýbrž takovou funkci plní samotné normy upravující povinnost k náhradě škody. Dle § 226 BGB je *„zakázán takový výkon práva, pokud jeho jediným účelem je způsobení újmy druhému“*.³³ S tím souvisí rozhodnutí Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof), dle kterého se má *„sjezdař při sjíždění svahu v zásadě chovat tak, aby nikoho neohrozil nebo nepoškodil“*³⁴ a tím je vyjádřena zásada *neminem leadere*.

Deliktní odpovědnost založená subjektivní odpovědností je upravena v ustanovení 823 odst. 1 BGB. Druhým případem, který vede ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti, je porušení ochranné normy v § 823 odst. 2 BGB. V obou případech je pro vznik odpovědnosti vyžadováno

³² ELIÁŠ, K. *Náhrada škody v připravovaném návrhu českého občanského zákoníku*. Praha: Vodnář, 2005, s. 69.

³³ Zákon ze dne 18. srpna 1896, RGBI. S. 195, Das Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů, § 226 *„Die Ausübung eines Rechts ist unzulässig, wenn sie nur den Zweck haben kann, einem anderen Schaden zuzufügen“*.

³⁴ Rozhodnutí BGH ze dne 11. ledna 1972, sp. zn. VI ZR 187/70, 21.

zavinění. Právním následkem protiprávního jednání je stejně jako v českém právním řádu povinnost škůdce nahradit vzniklou škodu dle § 249 an. BGB, která však může být omezena spoluzaviněním poškozeného dle § 254 odst. 1 BGB: „*Pokud jednání poškozeného přispělo ke vzniku škody/újmy, odpovědnost za škodu a rozsah náhrady, která má být vyplacena, závisí na okolnostech, zejména do jaké míry se na vzniku škody podílel buď jak škůdce, tak i poškozený.*“³⁵ To platí také v situaci, je-li zavinění poškozeného omezeno na to, že má upozornit škůdce na nebezpečí neobvykle rozsáhlé škody, kdy škůdce o této výši nebezpečí nevěděl ani neměl povinnost vědět, nebo pokud neodvrátí nebo nesníží škodu.³⁶

Ustanovení 254 BGB je založeno na obecné právní myšlence, že poškozený je společně odpovědný za jakoukoli škodu, na jejímž vzniku přispěl odpovědným způsobem. § 254 vyjadřuje zásadu dobré víry stanovenou v § 242 BGB a možnost omezit právní nárok poškozeného je podmíněno tím, že každý by měl brát v úvahu péči nezbytnou k ochraně vlastních zájmů.³⁷

Rozhodnutí o rozdělení odpovědnosti dle § 254 BGB je povinností soudce a musí být zajištěno, že plně a správně zváží všechny okolnosti a následný závěr je založen na zákonem přípustných úvahách. Úmyslně jednající pachatel by se za běžných okolností neměl spoléhat na nedbalé a spoluzaviněné chování oběti. V případě odpovědnosti podle § 823 odst. 2 BGB spojené s úmyslem škůdce přímo způsobit újmu se nebere v úvahu nedbalostní jednání poškozeného, které by snižovalo jeho nárok. Příspěvková nedbalost omezující jeho nárok na náhradu újmy nemůže být zohledněna proto, že hlavní škůdce jednal alespoň s přímým úmyslem.³⁸

Zároveň při zvážení vzájemných příčinných faktorů dle § 254 BGB lze na újmu poškozeného brát v úvahu pouze ty okolnosti, které s jistotou nastaly a (též) způsobily vzniklou škodu.³⁹

³⁵ Zákon ze dne 18. srpna 1896, RGBI. S. 195, Das Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů, § 254 Mitverschulden: „(1) *Hat bei der Entstehung des Schadens ein Verschulden des Beschädigten mitgewirkt, so hängt die Verpflichtung zum Ersatz sowie der Umfang des zu leistenden Ersatzes von den Umständen, insbesondere davon ab, inwieweit der Schaden vorwiegend von dem einen oder dem anderen Teil verursacht worden ist.*“

³⁶ Zákon ze dne 18. srpna 1896, RGBI. S. 195, Das Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů, § 254 Mitverschulden „(2) *Dies gilt auch dann, wenn sich das Verschulden des Beschädigten darauf beschränkt, dass er unterlassen hat, den Schuldner auf die Gefahr eines ungewöhnlich hohen Schadens aufmerksam zu machen, die der Schuldner weder kannte noch kennen musste, oder dass er unterlassen hat, den Schaden abzuwenden oder zu mindern. Die Vorschrift des § 278 findet entsprechende Anwendung.*“

³⁷ Rozhodnutí BGH ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. VI ZR 206/14.

³⁸ Rozhodnutí BGH ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. VI ZR 128/16.

³⁹ Rozhodnutí BGH ze dne 20. února 2013, sp. zn. VIII ZR 339/11.

Německý spolkový soudní dvůr řešil případ, při kterém byla cyklistce způsobena újma řidičem automobilu, který náhle otevřel dveře a těmi ji srazil. Poškozená následkem úrazu spolu s absencí ochranné helmy utrpěla těžké poškození mozku. Soud v souvislosti se zkoumáním spoluúčasti poškozené zjišťoval, o kolik by byly příznivější následky, kdyby měla prilbu. Na základě statistik zjistil, že v době nehody v roce 2011 nošení helmy⁴⁰ považovalo za obvyklé pouze 11 % německých cyklistů. Dle zjištěných informací soud došel k závěru, ve kterém poškozené přiznal plnou náhradu újmy.⁴¹

Obdobně se ustanovení o spoluzavinění poškozeného použije při nároku na odškodnění třetích stran, pokud je způsobena smrt poškozenému a tento poškozený měl za života vůči třetí osobě vyživovací povinnost nebo jiná třetí osoba má povinnost hradit náklady na pohřeb (§ 844, § 845 a § 846 ve spojení s § 254 BGB).

V případě nehody chodce s motorovým vozidlem lze při zvažování příčinných faktorů v rámci § 254 odst. 1 BGB vzít v potaz pouze zaviněné chování na straně chodce, které s jistotou přispělo ke vzniku škody nebo rozsahu poškození. Majitel motorového vozidla nese důkazní břemeno, tedy je povinen zaviněné chování chodce prokázat.⁴²

Pro porovnání je třeba zmínit, že i v českém právním řádu leží břemeno tvrzení a břemeno důkazní na škůdci. Jelikož spoluzavinění poškozeného se nepresumuje, je vždy nutné, aby jej škůdce v řízení před soudem prokázal.⁴³

2.2. Rakouský právní řád

Výchozím ustanovením problematiky spoluzavinění poškozeného v rakouském právním řádu je § 1304 ABGB znějící na „*povinností poškozeného je potřebu náhrady škody sdělit tak rychle, jak je to jen možné, jinak odpovídá poměrně za vznik navýšené škody*“⁴⁴, zařazené do části zabývající se povinnostmi k náhradě škody z viny několika účastníků. Rakouský ABGB užívá pojmu příspěvková nedbalost, která se vztahuje na nedbalost ve vlastních záležitostech.

⁴⁰ Pro porovnání s českou judikaturou lze uvést rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, který na velmi podobný případ měl zcela odlišný názor. Ve svém rozhodnutí ze dne 27. června 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011 dovedl 80% míru spoluzavinění cyklisty, který neměl prilbu a ke vzniku újmy došlo tak, že řidič otevřel levé přední dveře přímo ve chvíli, když z té samé strany tento vůz objížděl cyklista. Poškozený následkem nehody zemřel.

⁴¹ Rozhodnutí BGH ze dne 17. června 2014, sp. zn. VI ZR 281/13.

⁴² Rozhodnutí BGH ze dne 24. září 2013, sp. zn. VI ZR 255/12.

⁴³ PAŠEK, M. Komentář k § 2918. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3042.

⁴⁴ Zákon č. 946/1811, ze dne 1. června 1811, Všeobecný zákoník občanský (ABGB), §1304: „*Wenn bey einer Beschädigung zugleich ein Verschulden von Seite des Beschädigten eintritt; so trägt er mit dem Beschädiger den Schaden verhältnißmäßig; und, wenn sich das Verhältniß nicht bestimmen läßt, zu gleichen Theilen.*“

Pojem zavinění v ABGB je natolik široký, že zahrnuje i nezákonné chování, které je vysvětleno v § 1294 ABGB, tedy že „*škoda vychází buď z protiprávního činu nebo opomenutím jiné osoby; nebo z náhody. Protiprávní poškození je způsobeno buď samovolně nebo bezděky. Samovolné poškození však zakládá se z části na zlém úmyslu, byla-li škoda způsobena vědomě a s vůlí; z části nedopatřením; byla-li způsobena ze zaviněné nevědomosti, nebo z nedostatku náležité pozornosti, nebo náležité péle. Obojí se nazývá zaviněním.*“⁴⁵

Jak již bylo zmíněno výše, základy současného občanského zákoníku mimo jiné historicky vychází právě z právní úpravy rakouského právního řádu. Díky této skutečnosti lze v obou ustanoveních (jak českém, tak rakouském) shledat značnou podobnost. Rakouská právní teorie k § 1304 říká, že pokud se nejen škůdce, ale i poškozený podílí na vzniku škody svým neopatrným chováním, nemá nárok na úplné nahrazení a část škody musí nést sám.⁴⁶

Podle rakouské judikatury platí, že v případě nepoužití cyklistické helmy je možné krátit zpravidla o čtvrtinu výši bolestného podle míry spoluzavinění poškozeného. (Pro porovnání s Německem, v roce 2006 považovalo v Rakousku nošení helmy za obvyklé 22 % dotázaných.) Musí však být zohledněny okolnosti konkrétního případu.⁴⁷

S otázkou nošení ochranné přilby úzce souvisí téma ochranného oděvu motocyklisty. Není rozhodující, zda se řidič motocyklu vydal na krátkou nebo dlouhou cestu, v každém případě je nezbytné nosit vhodné oblečení. Proto soud nárok poškozeného, který byl nedostatečně oděn, snížil o 25 %.⁴⁸

Pokud se v průběhu soudního řízení ukáže, že poškozený jezdec je rovněž odpovědný za nehodu nebo následnou škodu způsobenou svým jednáním, použije se výše zmíněný § 1304 ABGB, tedy musí být škoda rozdělena úměrně mezi oba zúčastněné. Pokud poměr nelze určit, musí zúčastněné strany nést škodu ve stejné výši. Předpokládá se, že takové rozdělení povinnosti k náhradě škody je důsledkem jednak zásady odpovědnosti, ale též základního pravidla, dle kterého je škůdce odpovědný za své zavinění. Případné rozdělení odpovědnosti

⁴⁵ Zákon č. 946/1811, ze dne 1. června 1811, Všeobecný zákoník občanský (ABGB), § 1294: „*Der Schade entspringt entweder aus einer widerrechtlichen Handlung, oder Unterlassung eines Anderen; oder aus einem Zufalle. Die widerrechtliche Beschädigung wird entweder willkürlich, oder unwillkürlich zugefügt. Die willkürliche Beschädigung aber gründet sich theils in einer bösen Absicht, wenn der Schade mit Wissen und Willen; theils in einem Versehen, wenn er aus schuldbarer Unwissenheit, oder aus Mangel der gehörigen Aufmerksamkeit, oder des gehörigen Fleißes verursacht worden ist. Beydes wird ein Verschulden genannt.*“

⁴⁶ SCHACHERREITER, J. *ABGB-ON – Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch*. [online] www.rdb.at [cit. 6. března 2020]. Manz Verlag Wien, 2019, § 1304 (Stand 1.6.2014, rdb.at). Dostupné na <https://rdb.manz.at/document/1102_abgb_102_p1304 >

⁴⁷ KOZIOL, H., BYDLINSKI, P., BOLLENBERGER, R. *Kurzkommentar zum ABGB: allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, Ehegesetz, Konsumentenschutzgesetz, IPR-Gesetz und Europäisches Vertragsstatutübereinkommen*. 2., Überarb. und erw. Aufl. Wien: Springer, 2007, s. 1523.

⁴⁸ Rozhodnutí OGH ze dne 27. února 2018, sp. zn. 2 Ob 44/17k.

má však také sloužit prevenčně, jelikož riziko povinnosti trpět část škody poškozeným, by mělo vytvářet pobídku k tomu, aby k ní nedocházelo nebo aby byla co nejnižší.⁴⁹

Velmi překvapující se zdá být rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu zabývající se nutností osvětlení osoby na invalidním vozíku.⁵⁰ Soud zhodnotil, že ručně ovládaný invalidní vozík není vozidlo, a proto se na takové invalidní vozíky nevztahují povinné požadavky na osvětlení. Současně odmítl možnost spoluzavinění poškozeného, když na sobě neměl jakékoliv reflexní oblečení.

Zároveň v souvislosti s problematikou spoluzavinění poškozeného praxe dovodila, že každý, kdo provozuje podnikání, jež si vyžaduje zvláštní znalosti a dovednosti, by neměl vykazovat nedostatky ve své odbornosti. Pokud si je však zákazník vědom těchto nedostatků nebo by si jich mohl při běžné pozornosti všimnout, musí též nést odpovědnost z újmy, která mu byla způsobena. Nicméně, přestože si poškozený mohl uvědomit, že škůdce nemá dostatečné zkušenosti pro výkon své práce, převážná vina leží na osobě, která tvrdí, že má odpovídající dovednosti.⁵¹

Rakouský nejvyšší soud se výrazněji neodlišuje od judikatury českých soudů. Shodně posuzuje každý případ individuálně dle potřeb. Koziol nebo Steininger považují za vhodné, aby se stanovení rozsahu náhrady nemajetkové újmy podle rakouského práva odvíjelo také od stupně zavinění.⁵² Z jistého úhlu pohledu se zdá být při stanovení rozsahu náhrady škody rakouský soud mírnější, nicméně pro účely této práce byly vybrány pouze některé nejnovější rozhodnutí, ze kterých se velmi těžko usuzuje pevný závěr.

2.3. Polský právní řád

Povinnost škůdce poskytnout náhradu škody osobě poškozené, je upravena v § 361 KC. Mezi okolnosti, které jsou způsobitelné ovlivnit výši přiznané náhrady, patří zaviněné jednání poškozeného. Stejně jako dle českého právního řádu, může se poškozený podílet na vzniku újmy svým přičiněním, a to buď aktivním či pasivním jednáním.

Spoluzavinění poškozeného vychází v polském občanském zákoníku, v originálu Kodeks Cywilny, z článku 362: „*Pokud poškozená osoba přispěla k vzniku nebo zvýšení škody, povinnost opravit ji se odpovídajícím způsobem sníží podle okolností a zejména rozsahu*

⁴⁹ KOZIOL, H. *Grundfragen des Schadenersatzrechts*. Festeinband. 2010. s. 204.

⁵⁰ Rozhodnutí OGH ze dne 30. ledna 2018, sp. zn. 2 Ob 42/17s.

⁵¹ Rozhodnutí OGH ze dne 27. září 2017, sp. zn. 9 OB 49/17x.

⁵² ELISCHER, D. *Pojetí škody a její typologie v rakouském právu*. In DVORÁK, J., MALÝ, K. *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2011 s. 344.

*zavinění obou stran.*⁵³ Podobně jako český § 2918, toto polské ustanovení není přesné a neposkytuje soudům jednoznačné pokyny, jak by jej měly používat. Nejvyšší polský soud došel k závěru, že toto ustanovení platí v situaci, kdy existuje příčinný vztah mezi chováním poškozeného a vznikem škody a toto jednání je v rozporu s objektivně uznávaným chováním.⁵⁴

Ohledně automobilových nehod je nutné podotknout, že v polském právním řádu, stejně jako v českém, se uplatní objektivní odpovědnost u provozovatele automobilu. Objektivní odpovědnosti nebo odpovědnosti za riziko se lze zprostit, pokud tak občanský zákoník výslovně stanoví. Například pokud škoda vznikla následkem vyšší moci, výlučným zaviněním třetí osoby nebo výlučným zaviněním poškozeného. Takové podmínky pro zproštění odpovědnosti lze nalézt například v § 435 odst. 1 KC nebo v § 846 odst. KC.⁵⁵

V případě sražení chodce vozidlem polská judikatura rozeznává, zda byl chodec dostatečně osvětlen, zda se v čase nehody nacházel na místě povoleném a zda řidič automobilu porušil některou z jemu ukládaných povinností.

V konkrétní situaci soud stanovil míru spoluúčasti poškozené, která šla v noci v tmavém oblečení a bez reflexních prvků po kraji vozovky, na 60 %. Při rozhodování soud přihlédl k faktorům, které škodu ovlivnily, jako je jízda v noci, mokrá vozovka, snížená viditelnost a zákonem povolená rychlost řidiče.⁵⁶ Je třeba poznamenat, že v ostatních rozsudcích, kdy soud rozhodl o nižším příspěvu poškozeného ke vzniku škody, se pachatel pohyboval v rozporu s platnými předpisy.

Pokud poškozený přispěl ke vzniku nebo zvýšení škody, povinnost nahradit ji se přiměřeně sníží podle okolností, a zejména míry zavinění na obou stranách. Důkazní břemeno prokazující, že poškozený přispěl ke škodě, opět nese žalovaný (tedy škůdce).⁵⁷

Polský i český právní systém si je v otázkách náhrady újmy velmi blízký. Náhrady, jež jsou v obou státech poskytovány, jsou mnohdy shodné a stejně tak se na více místech shodují i terminologicky.

⁵³ Zákon č. 16 ze dne 23. dubna 1964, Občanský zákoník (Kodeks cywilny), Art. 362. „*Jeżeli uszkodzony przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.*”

⁵⁴ Srov. Rozhodnutí SN ze dne 14 února 2001, sp. zn. I PKN 248/00; Rozhodnutí SN ze dne 20. června 1972, sp. zn. II PR 164/72.

⁵⁵ ZBIGNIEW R. *System prawa prywatnego*. Warszawa: C.H. Beck. Instytut Nauk Prawnych Pan, 2010, s. 61.

⁵⁶ Rozhodnutí Sąd Okręgowy w Kaliszu ze dne 2. dubna 2015, sp. zn. II Ca 717/14.

⁵⁷ Rozhodnutí Sąd Rejonowy w Koninie ze dne 23. března 2018, sp. zn. V GC 105/18.

3 Spoluúčast poškozeného v současné právní úpravě

Institut spoluúčasti poškozeného je v českém právním řádu primárně upraven v § 2918 OZ: „*Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí*“.⁵⁸ Podobně znělo i ustanovení z předchozí právní úpravy (§ 441 OZ 1964), proto lze nadále použít judikaturu s ním související.

Základním právním předpisem upravující náhradu újmy, jak již bylo naznačeno výše, je občanský zákoník účinný od 1.ledna 2014, který jej zakotvuje v hlavě třetí s názvem závazky z deliktů. Jedná se o obecnou úpravu právních následků zavinění či spoluzavinění poškozeného. Nicméně, přestože je toto zmíněné ustanovení určitým výchozím bodem, OZ se touto problematikou zabývá na více místech.

Každý odpovídá za své jednání (§24 OZ) a odpovídá především za to, že se chová řádně a po právu a že plní své povinnosti. Občanský zákoník zásadně nedává škůdci možnost zprostit se odpovědnosti na vzniklou újmu. Zákonodárce však zakotvil určitý způsob varování před nebezpečím, které může hrozit poškozenému, pokud neuposlechne toto varování.⁵⁹ Dle § 2896 OZ: „*Oznámí-li někdo, že svoji povinnost k náhradě újmy vůči jiným osobám vylučuje nebo omezuje, nepřihlíží se k tomu. Učiní-li to však ještě před vznikem újmy, může být takové oznámení posouzeno jako varování před nebezpečím*“.⁶⁰ OZ 1964 ani jiný z předchozích právních úprav na území České republiky neposkytovaly obdobnou úpravu, ze které by bylo možné dané ustanovení dovozovat. Na základě volného překladu lze vyvodit, že původ tohoto ustanovení vychází z občanského zákoníku Québecu, konkrétně z článku 1476: „*Osoba nesmí na základě oznámení vyloučit nebo omezit svou povinnost odškodnění vůči třetím osobám; takové oznámení však může představovat varování před nebezpečím*“.⁶¹ Pokud potenciální poškozený může dopředu alespoň předpokládat možnost vzniku újmy, je naprosto důvodné po něm požadovat větší míru opatrnosti, než kdyby o možném nebezpečí vůbec netušil.⁶²

⁵⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2918.

⁵⁹ Typicky se jedná o cedule připevněné na brance od plotu znějící na „pozor zlý pes, nepřibližujte se“, apod.

⁶⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2896.

⁶¹ *Section 1476 CCQ. A person may not by way of a notice exclude or limit his obligation to make reparation with respect to third persons; such a notice may, however, constitute disclosure of a danger.* “Dostupný na: <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/showversion/cs/CCQ-1991?code=se:1476&pointInTime=20200213#20200213>

⁶² MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 56.

Na druhou stranu, pokud poškozený svým jednáním pro sebe přijme nebezpečí oběti, nelze z takového činu usuzovat, že směřoval ke vzdání se práva na náhradu škody proti tomu, kdo újmu způsobil. Problematika oběti vychází z římskoprávní zásady *volenti non fit injuria*, dle které u toho, kdo souhlasí, nedochází k újmě.⁶³ Není náhodou, že v § 2899 OZ se doslova odráží článek 1477 CCQ⁶⁴, jelikož důvodová zpráva konkrétně tento článek jako inspirační zdroj uvádí. „*Jsou totiž situace, kdy se určitá osoba chová pro sebe nebezpečně, riskuje vlastní život, zdraví nebo majetek, ale přesto nelze dovodit, že to vylučuje její právo na náhradu újmy nebo že se takového práva vzdala. Při aplikaci čl. 1477 CCQ se nejčastěji uvádějí případy poškození při sportu. V úvahu však přicházejí i jiné situace. Vběhne-li matka do hořícího domu, aby zachránila své dítě, a utrpí-li těžké popáleniny, není možné dospět k závěru, že nemá právo na náhradu vůči tomu, kdo požár způsobil (ať již zaviněně, anebo vlastní provozní činností či z podobných důvodů, se kterými se povinnost k náhradě škody pojí), protože vědomě na sebe převzala neprozřetelným způsobem nebezpečí oběti. Výraz „neprozřetelně“ odpovídá québecké předloze – vyhovuje i z toho důvodu, že kryje situace, kdy určitá osoba jedná ukvapeně, nerozumně, ale i v afektu apod.*“⁶⁵ Výkladem tohoto ustanovení dochází ke konkretizaci obecného pravidla úpravy spoluúčasti poškozeného v § 2918 OZ.

Na problematiku poškození při výkonu sportovní aktivity je velmi podobně nahlíženo i v německé právní úpravě. Německá publicistika v souvislosti se zraněním sportovce používá tzv. jednání na vlastní nebezpečí. Na druhou stranu, německá doktrína jej spíše spojuje se spoluzaviněním poškozeného podle § 254 BGB. Myšlenka jednání dle § 254 BGB byla podložena úvahou, že „*sportovec se dopouští protiprávního jednání, za které nese odpovědnost; ta však byla modifikována zčásti jednáním samotného poškozeného, který jednal na vlastní nebezpečí.*“⁶⁶ Soudobí autoři se k myšlence protiprávního jednání „zraňujícího“ sportovce, který jednal fair play, tedy podle pravidel, staví kriticky a zastávají názor, že taková osoba by dle občanského práva neměla být odpovědná za své jednání. S touto myšlenkou úzce souvisí jednání poškozeného, který svou účastí na sportovní aktivitě vyjádřil souhlas s vystavením

⁶³ KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník). *Bulletin advokacie*. 2015, č. 7-8, s. 37.

⁶⁴ Zákon ze dne 1. srpna 1866, Občanský zákoník Quebecu (Code civil du Québec), Section 1477 CCQ. „*The assumption of risk by the victim, although it may be considered imprudent having regard to the circumstances, does not entail renunciation of his remedy against the author of the injury.*“ Dostupný na: <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/showversion/cs/CCQ-1991?code=se:1477&pointInTime=20200213#20200213>

⁶⁵ Srov: Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku, § 2989; ELIÁŠ, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 119 s.; MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 70.

⁶⁶ KRÁLÍK, M. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2015, s. 52.

se případným rizikům. Ani v takovém případě Stoll nevyklučuje nárok poškozeného na náhradu škody.⁶⁷

Pašek připouští, že ten, kdo na sebe přijal nebezpečí oběti, může s potencionálním škůdcem uzavřít výslovnou dohodu, pomocí které oba souhlasí s omezením či úplným vyloučením povinnosti k náhradě újmy škůdce. Taková dohoda není možná v případech zákonem vyloučených.⁶⁸ Typicky jím je zákaz vyloučení odpovědnosti k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech (§ 2989 OZ).

Dalším z ukázkových ustanovení prolínající se s problematikou spoluúčasti poškozeného je obecná prevenční povinnost zakotvená v § 2900 OZ. „*Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.*“⁶⁹ Tato povinnost je projevem základní občanskoprávní zásady *neminem laedere*, tedy nikomu neškodit. Ustanovení směřuje jak na potencionální poškozené, tak i na možné škůdce, kteří jsou povinni si za všech okolností počínat natolik pozorně, aby ke škodám v první řadě nedocházelo, ale zároveň, aby se jejich rozsah nezvětšoval.⁷⁰ Prevenční povinnost je tedy nezbytné dodržovat při jakýchkoli druzích a typech aktivit. Do jisté míry nezáleží na okolnostech či na věkové a rozumové vyspělosti daného jedince. Každý je povinen zachovávat takový stupeň bedlivosti, který lze po něm rozumně požadovat, tedy tak, aby mu nebyla nedůvodně způsobena újma.⁷¹ Nejvyšší soud se ve svém rozsudku ze dne 29. července 2004 zabýval porušením prevenční povinnosti nezletilého žalobce (poškozeného), který neuposlechl zákazu žalovaného (škůdce), aby se zdržel houpání na fotbalové brance, přičemž na straně žalovaného též došlo k porušení prevenční povinnosti, když ke sportovní aktivitě dětí na letním táboře použil starou železnou nestabilní branku, kterou dostatečným způsobem nezajistil. Žalovaný se pouze omezil na opatření spočívající ve slovním vydání (nikoli písemném přidělaném na předmětné brance) zákazu houpat se na brankách, které neskýtalo dostatečnou záruku bezpečného použití branek. Poškozenému neuposlechnutím zákazu škůdce vznikla značná újma na zdraví, která však měla původ v porušení prevenční povinnosti obou subjektů. Příčinou škody, která žalobci vznikla, bylo jak použití branky, která byla nebezpečným sportovním zařízením, tak i jednání

⁶⁷ Srov: KRÁLÍK, M. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2015, s. 52.; STOLL, H. *Das Handeln auf eigene Gefahr. Eine rechtsvergleichende Untersuchung*. Berlin und Tübingen: de Gruyter bzw. Mohr (Siebeck), 1961, s. 76.

⁶⁸ PAŠEK, M. Komentář k § 2899. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2821.

⁶⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2900.

⁷⁰ Rozsudek NS ze dne 11. října 2006, sp. zn. 25 Cdo 1369/2006.

⁷¹ Rozsudek NS ze dne 25. února 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001.

nezletilého poškozeného, který se na branku zavěsil. Příčinou pádu předmětné branky byl nejen její nedostačující stav a přichycení, ale též jednání žalobce. Odvolací soud, s jehož výrokem dovolací soud souhlasil, rozhodl o spoluzavinění poškozeného ve výši jedné čtvrtiny, s tím, že své rozhodnutí podložil názorem, že porušení prevenční povinnosti ze strany žalovaného je závažnější, neboť představuje závažnější riziko důsledků z tohoto porušení.⁷² Ke shodným závěrům dospěla i judikatura pozdější, která se zabývala spoluzaviněním na straně poškozeného při havárii soutěžního vozidla při rychlostní zkoušce automobilové rally⁷³ a porušením prevenční povinnosti autokrosovým závodníkem⁷⁴. V obou případech byli na straně poškozených diváci automobilových závodů, kteří sledovali závod v místě pořadatelem nezakázaným, ale přesto jim byla způsobena újma. Ačkoli se od diváků očekávala vyšší míra pozornosti a opatrnosti ve vztahu k závodícím autům, odpovědnost na straně řidičů závodních aut byla několikanásobně vyšší vzhledem k porušení jejich prevenční povinnosti.

Povinnost zakročovací dle § 2901 OZ má jednak ten, kdo nebezpečnou situaci vytvoří, a zároveň kdokoli jiný, dokonce i osoba nezúčastněná, v jejíž silách je odvrátit újmu o níž ví, nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit. Pokud je schopen v takové situaci zareagovat poškozený, kterému nebezpečí hrozí, je povinen přiměřeným způsobem újmě zabránit, v opačném případě nese ze svého, čemu nezabránil, přestože mohl. V situacích, u kterých zakročení představuje pro poškozeného jednání nad jeho schopnosti a možnosti, se může on sám obrátit na soud s návrhem, aby uložil vhodná opatření k odvrácení hrozící újmy.⁷⁵ Toto aktivní jednání za účelem prevence se též nazývá jako samaritánský princip. Jako příkladem takového jednání přiměřeného okolnostem shledal Nejvyšší soud v upozornění vlastníka sousední nemovitosti na polovyvrácené a nakloněné stromy a na potřebu provést vhodná opatření, aby se tak předešlo znehodnocení majetku poškozených.⁷⁶

Cílem oznamovací povinnosti neboli notifikační povinnosti škůdce, upravené v § 2902 OZ, je možnost potenciálního ohroženého zareagovat na jednání škůdce a tím odvrátit či snížit hrozící újmu. Takové oznámení lze považovat za řádné, pokud oznamovatel včas oznámí, že svou právní povinnost poruší či již porušil. Dále, že z jeho jednání, které může spočívat jak v konání, tak i v opomenutí, může vzniknout újma a zároveň je možné tuto

⁷² Rozsudek NS ze dne 29. července 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003.

⁷³ Rozsudek NS ze dne 28. června 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005.

⁷⁴ Usnesení NS ze dne 26. ledna 2017, sp. zn. 25 Cdo 4511/2016.

⁷⁵ RABAN, P. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013, s. 399–400.

⁷⁶ Rozsudek NS ze dne 20. února 2002, sp. zn. 25 Cdo 2471/2000.

povinnost považovat za splněnou, pokud oznámí, jaké může mít jeho jednání následky.⁷⁷ „Pokud má poškozený možnost po tomto oznámení vzniku újmy zabránit a neučiní-li tak, nemůže se domáhat náhrady této újmy.“⁷⁸ Oznámení může mít podobu jak písemnou, tak i ústní. Je nutné posuzovat každý případ jednotlivě, zda zvolený způsob notifikace hrozící škody je vhodný či nikoli. Hrádek v komentářové literatuře zmiňuje dva rozdílné příklady judikatury.⁷⁹ V prvním případě Nejvyšší soud došel k závěru, že písemné upozornění na možnost sesuvu sněhu a následného pádu ze střechy domu na chodník a jiná veřejně přístupná místa je dostačující.⁸⁰ Na druhou stranu pouhé ústní upozornění cestujícího na protiprávnost jeho jednání při otevírání dveří za jízdy nelze považovat za vynaložení veškerého úsilí k zabránění škody.⁸¹ V každém případě však „tam, kde bude škůdce povinen hradit škodu zapříčiněnou porušením povinnosti primární, nebude zpravidla vůbec nutné uvažovat o potřebě samostatné kompenzace újmy vyvolané porušením notifikační povinnosti, neboť tato bude podchycena jako součást újmy vzniklé z porušení povinnosti primární.“⁸²

Konkrétní zakročovací povinnost poškozeného občanský zákoník upravuje v § 2903 OZ: „Nezakročí-li ten, komu újma hrozí, k jejímu odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem, nese ze svého, čemu mohl zabránit.“ Toto ustanovení stojí ve vztahu speciality k výše zmíněnému § 2901 OZ. Povinnost zakročit tím, komu újma hrozí, je v souladu s právní zásadou *vigilantibus et non dormientibus iura subveniunt*, tedy bdělým, nikoliv spícím, pomáhá právo.⁸³ Dle odstavce druhého „Při vážném ohrožení může ohrožený požadovat, aby soud uložil vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící újmy“.⁸⁴

Velmi významným pravidlem, a do jisté míry hranicí pro poškozeného ve smyslu obecně uznávané zásady deliktního práva *casum sentit dominus*, je zásada upravená v § 2904 OZ. Náhoda tíží poškozeného, pokud k ní dá ze své viny podnět zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má nahodilě újmě zabránit. „Náhodou se rozumí odpovědnost za následky, které nemusí být zahrnuty zaviněním, v takovém případě jsou tedy

⁷⁷ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2824.

⁷⁸ RABAN, P. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013, s. 400.

⁷⁹ HRÁDEK, J. Komentář k § 2902. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 902.

⁸⁰ Rozsudek NS ze dne 25. července 2001, sp. zn. 25 Cdo 2264/2000.

⁸¹ Rozsudek NS ČSSR ze dne 23. září 1969, sp. zn. 3 Cz 21/69.

⁸² BRIM, L. Právní následky porušení notifikační povinnosti dle § 2902 OZ. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 173–179.

⁸³ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2825.

⁸⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2903.

*náhodné.*⁸⁵ Poškozený v takovém případě nese následky nehody, která jej nešťastně postihla. To znamená, že v rozsahu jednání, které se přičítá k tíži poškozeného, je vyloučena odpovědnost škůdce. Nejvyšší soud v souladu s touto zásadou odmítl připustit odpovědnost za zavinění řidiče nákladního vozidla, kterému z nezjištěných příčin upadla poškozená pod zadní nápravu a tím si sama vyvolala svou smrt. Soud na základě provedených důkazů došel k závěru, že příčinou vzniku škody bylo počínání poškozené, jelikož vstoupila do dráhy rozjíždějího vozidla a tím sama vyvolala jeho nepříznivé působení vůči své osobě.⁸⁶ Shodné případy a závěry soudů lze spatřit i v další judikatuře.⁸⁷ „*Občanskoprávní teorie i soudní praxe celkem jednotně zastávají názor, že i takováto skutečnost, kterou nelze poškozenému přičíst k zavinění, snižuje škůdcovu odpovědnost (jde o tzv. spolupůsobení). Určení podílu škůdce a poškozeného na celkové škodě se v takovýchto případech uskuteční za použití §441 OZ 1964 per analogiam. Z toho lze dovodit, že za současného právního stavu je ve skutečnosti právně významné každé spolupůsobení škody poškozeným, resp. každá spoluúčast poškozeného, tedy nikoli pouze jeho spoluzavinění.*“⁸⁸

Dosavadní právní úprava vycházela z pojmu spoluzavinění poškozeného, jelikož základním předpokladem pro způsobení újmy někomu jinému je zaviněné jednání.⁸⁹ Vzhledem k tomu, že se nejedná o totožné zavinění, které se zkoumá v případě odpovědnosti škůdce, je vhodnější používat pojem spoluúčast či spolupřičitatelnost, neboť zde absentuje prvek protiprávnosti.⁹⁰ Zároveň chybné označení vytvářelo dojem, že předmětné ustanovení nedopadá na případy objektivní odpovědnosti, přestože se Nejvyšší soud několikrát vyjádřil, že použití daného ustanovení je univerzální.⁹¹ Subjektu není přičítáno zavinění, nýbrž povinnost chránit zájmy jiného (viz § 2900 OZ). S tím je třeba zdůraznit, že přivodit újmu na svých vlastních hodnotách nelze považovat za jednání v rozporu s právním řádem, ostatně

⁸⁵ MELZER, F. Náhrada újmy způsobené náhodou. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 1–2, s. 22–39.

⁸⁶ Rozsudek NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009.

⁸⁷ Srov.: Usnesení NS ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2800/2007; Usnesení NS ze dne 26. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 482/2008.

⁸⁸ KNAPP, V. *Občanské právo hmotné*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 482.

⁸⁹ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894–3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 405.

⁹⁰ Srov.: HRÁDEK, J. Komentář k § 2918. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 988; BEZOUŠKA, P. Komentář k § 2918. In HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1588; PAŠEK, M. Komentář k § 2918. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 2845; MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894–3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 404.

⁹¹ HRÁDEK, J. Komentář k § 2918. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 988.

takový výklad by byl v rozporu se svobodou vlastnit majetek⁹², s níž je spojena volba jedince s vlastním majetkem nakládat dle libosti, tedy lze jej i libovolně zničit.⁹³ Pro úplnost je třeba zmínit, že pro určení spoluúčasti poškozeného je důležitá „*absence potřebné pečlivosti („Sorglosigkeit“)* aplikované vůči vlastním statkům.“⁹⁴ Na kritéria, která tato pečlivost vyžaduje, je zaměřena kapitola čtvrtá této práce.

Dle § 2918 OZ: „*Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.*“⁹⁵ Základem tohoto ustanovení je skutečnost, dle které vzniklá škoda nemusí být pouze výsledkem jednání škůdce, ale též i samotného poškozeného. Odpovědnost škůdce je následně vyloučena v tom rozsahu, v jakém se jednání poškozeného podílelo na vzniku škody.⁹⁶ Jak vyplývá z výše uvedeného, jednání poškozeného se neomezuje pouze na jeho aktivní konání. Ale též v situacích, kdy pasivně opomine dbát pozornosti k vlastním záležitostem, aby předešel zvětšení vzniklé škody, ponese zvětšenou škodu pouze on sám.⁹⁷

Důležitou otázkou je spoluúčast poškozeného, který je osobou deliktálně nezpůsobilou. Takové osoby zpravidla musí mít nad sebou jinou osobu, která má na jejich jednání dohlížet. Ať jsou to rodiče nezletilých dětí, jakožto zákonní zástupci či soudem ustanovení opatrovníci osob omezených ve svéprávnosti, jejich přítomnost pro výkon náležitého dohledu je nezbytná. OZ v § 2920 upravuje pouze situaci, při které je způsobena škoda tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání, tedy předpokládá takovou vlastnost pouze u škůdce. Rozehnal ve své publikaci připouští spolupůsobení na vzniku škody osobou nezpůsobilou k zavinění, která má za následek snížení škůdci povinnosti k náhradě škody.⁹⁸ Tento názor je v rozporu s tvrzením Fialy, který nepřipouští dělení škody, pokud poškozený není plně deliktálně způsobilý.⁹⁹ Judikatura v jednom konkrétním případě došla k názoru, že nelze nedostatečný dohled nad nezletilým, jemuž byla jinou osobou způsobena škoda, ze strany jeho rodiče hodnotit jako

⁹² Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, čl. 11 odst. 1.

⁹³ Srov. MELZER, F., TĚGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 406, HRÁDEK, J. Komentář k § 2918. In ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 989.

⁹⁴ MELZER, F., TĚGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 406.

⁹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2918.

⁹⁶ Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.

⁹⁷ FIALA, J., KINDL, M. *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 576.

⁹⁸ ROZEHNAL, A. *Závazkové právo. Obecná část. Deliktní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 133.

⁹⁹ FIALA, J., KINDL, M. *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 576.

spoluzavinění nezletilého poškozeného. Rodič v takovém případě odpovídá za škodu podle své účasti na způsobené škodě a soud v konkrétním případě dovedl dělenou, nikoliv solidární odpovědnost více subjektů.¹⁰⁰ Závěrem je nutno podotknout, že je možné rozdělit škůdcovu povinnost k náhradě škody způsobené nezletilému poškozenému, avšak spoluúčast je třeba nepřičítat samotnému poškozenému, nýbrž osobě, která nad ním zanedbala náležitý dohled. Kdyby totiž tento dohled vykonala řádně, je velmi pravděpodobné, že škoda by nevznikla, alespoň ne v takovém rozsahu.

3.1. Vliv zavinění na určení míry spoluúčasti poškozeného

Spoluúčast poškozeného není vázána na zavinění, ba naopak ji lze připustit i v případě objektivní odpovědnosti jak na straně škůdce¹⁰¹, tak na straně poškozeného. A dokonce ani výše zmíněné PETL nevylučují možnost spoluzavinění poškozeného v případech odpovědnosti bez zavinění. „*Občanskoprávní úprava následků spoluzavinění poškozeného, tj. poměrné snášení škody poškozeným se vztahuje jak na případy, kdy škůdce sám odpovídá za způsobenou škodu proto, že ji zavinil (ať z nedbalosti či úmyslně), tak na případy, kdy škůdce odpovídá za škodu bez zřetele k zavinění, tj. objektivně.*“¹⁰² Může se jednat o případ, kdy škůdce i poškozený, oba jednají úmyslně. Další situací se nabízí úmyslné způsobení škody škůdcem, na které má vliv i nedbalost poškozeného. Méně častým jevem se může zdát nedbalostní jednání toho, kdo škodu způsobil úmyslně jednajícímu poškozenému. A v konečném důsledku nejspíše nejvíce typickou situací je nedbalostní jednání obou účastníků. Tato podkapitola se však nezaměřuje na zavinění jako jednu z podmínek, nýbrž jako na jednu ze skutečností události, při níž je způsobena škoda a jak na takovou skutečnost reaguje teorie a judikatura.

Nelze zavinění poškozeného při určení podílu na vzniku škody přehlížet, jelikož již soudní praxe dospěla k názoru, že ani úmyslné zavinění škůdce nevylučuje přihlídnutí k nedbalosti poškozeného.¹⁰³ Při poměrném rozdělení škody jde o určení vzájemného vztahu mezi jednáním poškozeného a škůdce, vychází se tak z míry zavinění každého z nich a zvažují se veškeré příčiny, které vedly ke škodě. Jak u škůdce, tak i u poškozeného lze brát v úvahu jen takové jednání, jež bylo alespoň jednou z příčin vzniku škody.¹⁰⁴ Právně významné, mimo

¹⁰⁰ Usnesení NS ze dne 21. října 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007.

¹⁰¹ A to i v případech bez možnosti liberace. Rozsudek NS ČSR ze dne 24. září 1971, sp. zn. 4 Cz 8/71 (Rc 28/1973).

¹⁰² KNAPP, V. *Občanské právo hmotné*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 481.

¹⁰³ FIALA, J., KINDL, M. *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 575.

¹⁰⁴ Rozsudek NS ze dne 30. září 2009, sp. zn. 25 Cdo 4228/2007.

spoluzavinění poškozeného, je i jakékoli spolupůsobení, spoluúčast či spolupřispění poškozeného ke vzniku škody. Spoluzavinění se na rozdíl od zavinění nepředpokládá, ale vždy musí být poškozenému prokázáno.¹⁰⁵

Dopravní nehody se jeví být jako nejtypičtějšími příklady v soudní judikatuře co do tematiky spoluúčasti poškozeného. V případě, že poškozený spolujezdec vědomě nasedne do automobilu s řidičem, o němž s jistotou ví, že požil alkoholické nápoje, může jeho míra spoluzavinění na způsobení škody dosáhnout až jedné poloviny. V takovém případě lze hovořit jak o úmyslném chování řidiče, tak i o úmyslném počínání si poškozeného, jež svým jednáním projevil vůli nechat se odvézt osobou, jejíž schopnosti správně vnímat a reagovat byly negativně ovlivněné alkoholem nebo jinými návykovými látkami. Avšak judikaturou bylo dovozeno, že nelze převýšit hranici 50% míry spoluzavinění, jelikož hlavní příčinou vzniku škody bylo nezodpovědné jednání řidiče.¹⁰⁶ Tento názor NS též vyjádřil v rozsudku dne 24. února 2011, kdy poškozený usedl do vozu s řidičem, kterému následně byly naměřeny tři promile alkoholu v krvi. Poškozený ve spolujízdě pokračoval, přestože měl možnost během ní z automobilu vystoupit.¹⁰⁷

V případě nedbalosti poškozeného a úmyslu škůdce se zdá býti teorie i judikatura nejednotná. O nedbalostním spoluzavinění poškozené se například dle judikatury jedná v případě nesoustředěného přecházení chodce přes vozovku jen pár metrů od přechodu pro chodce v místě, ve kterém je rozumné neočekávat takové jednání, vzhledem k blízkosti přechodu. Zároveň tato poškozená nebyla osvětlena a její tmavé oblečení zdaleka nevykazovalo známky reflexních prvků. Poškozená vstoupila do silnice, přestože o blížícím se vozidlu věděla a tím nedodržela povinnosti chodce, když vstoupila na vozovku, aniž by se ujistila, že nikoho neohrožuje. Jelikož poškozená spoluzavinila samotný vznik škody a tím utrpěla újmu na zdraví, odvolací soud, s jehož názorem vyjádřil souhlas dovolací soud, stanovil podíl poškozené na 40 %. Tento závěr opřel o vyšší nároky, které jsou kladeny na jednání řidiče motorového vozidla s ohledem na nebezpečí, jež pro chodce představuje.¹⁰⁸ V takové situaci se autorka neztotožňuje s tvrzením o nedbalosti poškozené, jelikož při včasné zareagování jednoho z účastníků bylo možné se střetu vyvarovat, ale poškozená z nějakého důvodu i tak vstoupila na vozovku, i když o automobilu věděla.

¹⁰⁵ Rozsudek NS ze dne 20. března 2001, sp. zn. 25 Cdo 2233/1999.

¹⁰⁶ Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013.

¹⁰⁷ Rozsudek NS ze dne 24. února 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010.

¹⁰⁸ Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.

Někteří autoři¹⁰⁹ zmiňují pohlčení nedbalosti poškozeného úmyslem škůdce a stejně tak občanskoprávní praxe dospěla k názoru, že v takových případech bude zpravidla nedbalost poškozeného tak nepatrná, že nebude možno použít ustanovení o spoluzavinění poškozeného.¹¹⁰ Z těchto názorů však mohou vybočovat výjimky odůvodněné konkrétními okolnostmi případu.

Například poškozenému, který jel na menší silniční motorce bez platné technické kontroly a bez řidičského oprávnění a zároveň byl špatně osvětlen, vznikla škoda jako následek srážky s automobilem, které se dostalo na silnici mezi vesnicemi do protisměru. Nejvyšší soud v takovém případě neshledal spoluúčast poškozeného, a to z toho důvodu, že kdyby řidič automobilu neporušil zákonem stanovenou povinnost jezdit na pozemní komunikaci vpravo, a pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti, při pravém okraji vozovky, pokud není stanoveno jinak¹¹¹, poškozenému by žádná škoda nevznikla bez ohledu na to, že on sám zákon porušil.¹¹²

Nakolik se při dopravní nehodě na vzniku škody podílí i jednání samotného poškozeného, nelze vycházet jen ze srovnání obecného rozsahu povinností ukládaných pravidly silničního provozu jednotlivým účastníkům ani z porovnání počtu porušených povinností na straně škůdce a na straně poškozeného v konkrétní situaci. Rozhodující je posouzení, nakolik se na škodlivém výsledku podílely jednotlivé příčiny na obou stranách, a z hlediska porušení právní povinnosti škůdcem a poškozeným je podstatné zejména to, o jak významné povinnosti šlo, jak závažné bylo jejich porušení a jaký vliv mělo na vznik škody.¹¹³ Výsledek o výše zmíněné srážce motocyklu s automobilem se autorce nezdá býti zcela adekvátní vzhledem k jednání poškozeného, který si s naprostou jistotou musel být vědom svého protiprávního jednání a zároveň je velmi pravděpodobné, že byl srozuměn i s možností potkat vozidlo v tomto místě, ale je pochopitelné, že jej nemohl očekávat v protisměru.

Podle soudní judikatury¹¹⁴ nese poškozený celou škodu sám i v případě, že škoda vznikla výlučně následkem jednání poškozeného, jemuž pro nedostatek schopnosti ovládnout své jednání a posoudit jeho následky nelze přičítat zavinění.

¹⁰⁹ HRÁDEK, J. Komentář k § 2918. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 990.

¹¹⁰ VOJTEK, P. *Přehled judikatury ve věcech náhrady škody.* Praha: ASPI, 2006. s. 159.

¹¹¹ Zákon č. 361/2000 Sb., Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 11 odst. 1.

¹¹² Rozsudek NS ze dne 25. ledna 2012, sp. zn. 25 Cdo 3966/2009.

¹¹³ Srov. Rozsudek NS ze dne 18. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1264/2002, Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.

¹¹⁴ Rozsudek NS ze dne 16. května 2002, sp. zn. 25 Cdo 1427/2001.

V případech nevědomé nedbalosti poškozeného, ve kterých lze hovořit o jejím pohlcení úmyslným jednáním škůdce, se použije druhá věta § 2918 OZ, jelikož půjde o okolnosti, jež se podílejí na vzniku škody jen zanedbatelným způsobem. V takovém případě nedochází k dělení škody mezi subjekty.

Nelze s jistotou uzavřít, nakolik přesně zavinění ovlivní míru určení výše spoluúčasti poškozeného, přesto hraje při rozhodování soudu značnou roli.

4 Předpoklady spoluúčasti poškozeného na škodě

Stejně jako u škůdce, je třeba i u poškozeného brát v úvahu jen takové jednání, které splňuje všechny předpoklady povinnosti k náhradě újmy, tj. musí být prokázáno, že protiprávní jednání poškozeného bylo příčinou nebo jednou z příčin vzniku újmy. Nejde o spoluzavinění poškozeného v užším smyslu (zaviněné porušení právní povinnosti), ale o spoluzpůsobení (spolupříspěvení ke) vzniku škody z jakýchkoliv důvodů, které jsou na straně poškozeného.

4.1. Obecně k předpokladům odpovědnosti

Hlavním předpokladem, jehož splněním je možné uvažovat v úrovni náhrady škody, je porušení absolutního práva. Jako příklad se typicky uvádí osobnostní a vlastnická práva, právo k nehmotným statkům, práva vyplývající z rodičovské odpovědnosti apod. Tato absolutní práva jsou chráněna vůči všem a nikdo cizí do nich nesmí zasahovat.

K takovému zásahu musí dojít jednáním osoby k tomu odpovědné, ať již konáním, opomenutím či jednáním přičitatelným třetí osobě. Aktivním konáním je uvědomělé lidské jednání, které je ovládáno vůlí a nezahrnuje reflexní pohyb nebo pohyb učiněný ve spánku, ani jím není fyzické přinucení (*vis absoluta*). Na druhou stranu, opomenutí spočívá ve zdržení se určitého konání v případě, že existuje právní povinnost konat. Povinnost porušující nicneděláním. Opomenutím se nemá na mysli nečinnost, nýbrž opomenutí určitého jednání, ke kterému je příslušný subjekt povinen. Povinnost k jednání může být založena zákonem, úředním výrokem, rozhodnutím, smlouvou či předchozím protiprávním činem. Povinnost konat vyplývá nejen z mnoha různých předpisů, ale také z obecných ustanovení (např. §2901). Následně OZ rozlišuje jednání třetí osoby při plnění dluhu (§1935) a pomocníka při výkonu jiné činnosti, než je plnění dluhu (§ 2914).¹¹⁵

Mezi porušením absolutního práva a jednáním škůdce je nezbytná příčinná souvislost, která se primárně zkoumá dle podmínky *conditio sine qua non* a podpůrně se užije teorie adekvátnosti.

Conditio sine qua non, včetně zvláštních případů kausalita (např. alternativní kausalita), znamená, že určité jednání je příčinou následku¹¹⁶. Z pohledu konání se jedná o takovou

¹¹⁵ RABAN, P. *Občanské právo hmotné: závazkové právo*. Brno: Václav Klemm, 2014, s. 440–444.

¹¹⁶ ŠÁMAL, P. *Conditio sine qua non*. In: HENDRYCH, D, BĚLINA, M, FIALA, J, a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

událost, kterou si nelze odmyslet, aniž by nutně odpadl i sám výsledek. Naopak v případě nekonání je pro škodu takové opomenutí v právním smyslu příčinné, jestliže si nelze odmyslet konkrétní opomenutí určitého jednání, aniž by odpadl sám následek.

V případě jednání poškozeného je též relativní tzv. předstihující kauzalita, dle které jedna událost reálně způsobí nebezpečí vzniku škody a poté další, na první nezávislá událost, nechá tu samou škodu vzniknout dříve. Stejně tak je možné hovořit o tzv. souběžné kauzalitě, podle níž existují nejméně dvě nezávislé současně působící reálné příčiny, které jsou samy o sobě schopné vyvolat následek. A v neposlední řadě lze v úvahu vzít i tzv. kumulativní kauzalitu, v jejímž případě dvě nezávisle na sobě uskutečněná jednání jsou způsobilá přivodit výsledek teprve, účinkují-li společně (§ 2915 odst. 1, věta druhá OZ). Pokud poškozený jedná úmyslně u kumulativní, alternativní i předstihující kauzality, pak nemůže požadovat ani částečnou náhradu škody, pokud by ke škodě došlo i v případě, kdyby škůdce nejednal.

Adekvátností kauzálního nexu se má na mysli omezení příčinné souvislosti na právně relevantní příčiny, jejichž kritériem je předvídatelnost vzniku následku v důsledku příslušného jednání. Je nezbytné vzít v potaz, zda v daném okamžiku bylo objektivně předvídatelné, že z jednání může vzniknout nějaký následek a zároveň, zda došlo k porušení ochranné normy, jejíž účelem je zabránění vzniku nějaké újmy. Mezi další kritéria přičitatelnosti spadá rozsah běžných životních rizik, například způsobení škody při sportu. Pokud ale ke vzniku újmy došlo běžným způsobem hry, jako je tomu v případě skluzu při fotbalovém utkání, je takové jednání dovolené a hráč není ze svého jednání odpovědný.¹¹⁷

Porušení absolutního práva v adekvátní příčinné souvislosti indikuje protiprávnost. Protiprávnost existuje, ledaže je dána okolnost vylučující protiprávnost.¹¹⁸

Dalším nezbytným prvkem oblasti náhrady škody je zavinění, které obecně představuje subjektivní psychický vztah škůdce k následku jeho jednání a jeho základní skutkovou podstatou je § 2910 OZ. Existují jeho dvě formy, a to úmysl a nedbalost. Dle § 2911 OZ se zavinění presumuje, avšak pouze (nevědomá) nedbalost (*negligence without fault* = nedbalost bez pochybení).¹¹⁹ Zásadně platí, že škůdce odpovídá za škodu jen v tom rozsahu, v jakém ji způsobil zaviněným porušením povinnosti.

OZ nevymezuje zavinění a jeho jednotlivé formy, přestože na ně odkazuje, a to v souvislosti s náhradou nemajetkové újmy na přirozených právech, včetně zdraví v § 2957 OZ. Úmyslné způsobení újmy je ze zákona přitěžujícím faktorem, který je nutné brát v úvahu, což odpovídá

¹¹⁷ Rozsudek NS ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

¹¹⁸ Viz. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2905 a § 2906.

¹¹⁹ Rozsudek NS ČSSR ze dne 30. dubna 1968, sp. zn. 3 Cz 17/68.

také dosavadní judikatuře. Soud zohlednil především to, že ke vzniku újmy došlo při vysoce riskantní činnosti – skupinovém seskoku padákem, přičemž žalovaný střet zavinil jen nevědomou nedbalostí, tedy nejmenší mírou zavinění, která existuje.¹²⁰ Delikt ní odpovědnost dopadá na typy odpovědnosti, kde se předpokládá zavinění a delikt ní nezpůsobilost tak nevylučuje protiprávnost, nýbrž zavinění. Zároveň je nezbytné prověřit, zda není dán důvod pro exkulpaci neboli vyvinění, které přichází v úvahu při subjektivní odpovědnosti. Tedy jde o prokázání, že škoda nebyla způsobena zaviněně.

Byla-li škoda způsobena celkově nebo částečně jednáním poškozeného, je v tomto rozsahu vyloučena povinnost škůdce, protože zde chybí jeden ze základních předpokladů vzniku povinnosti k náhradě škody, a to příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním škůdce (případně kvalifikovanou událostí, za niž škůdce odpovídá na objektivním principu).

Tyto zmíněné předpoklady musí být zkoumány v případě odpovědnosti škůdce. V rozsahu, v jakém se poškozený svým protiprávním jednáním podílel na způsobení újmy, není dána odpovědnost toho, kdo za škodu odpovídá. I u poškozeného je třeba brát v úvahu jen takové jednání, které splňuje všechny předpoklady odpovědnosti za škodu, tj. musí být prokázáno, že protiprávní jednání poškozeného bylo příčinou (jednou z příčin) vzniku škody.¹²¹

4.2. Podmínky vzniku spoluúčasti poškozeného

V případě poškozeného se klade důraz na obecná kritéria přičitatelnosti, která jsou nezávislá na důvodech, dle kterých je odpovědný škůdce.¹²² Primárním rozdílem u vzniku škody způsobené škůdcem a poškozeným je takový, že v případě jednání škůdcem dochází k újmě na věci cizí a naopak poškozený, například svým nepozorným jednáním, si může přivodit újmu na svém vlastním majetku.

Ustanovení 2918 OZ (dříve § 441 OZ 1964) patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou. Tím se má na mysli, že hypotéza v daném případě není přímo stanovena právním předpisem, nýbrž přenechává soudu, aby ji dle svého uvážení vymezil sám v každém jednotlivém případě ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností.¹²³ Relativní

¹²⁰ Usnesení NS ze dne 19. července 2012, sp. zn. 25 Cdo 3781/2011.

¹²¹ Rozsudek NS ze dne 20. března 2001, sp. zn. 25 Cdo 2233/1999.

¹²² MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 411.

¹²³ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013.

neurčitost hypotézy této právní normy záleží v požadavku na vymezení konkrétních příčin způsobení škody a mohou se přičítat poškozenému v každém jednotlivém případě.

Rozhodování soudu o míře spoluzavinění směřuje k posouzení příčinné souvislosti mezi vzniklou újmou a okolnostmi, za které na jedné straně odpovídá škůdce a na straně druhé těmi, které jsou přičitatelné poškozenému. „*Jedná se tak o posouzení jednoho ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, tedy o právní posouzení základu nároku, nikoli pouze jeho výše.*“¹²⁴ V první řadě je nezbytné zkoumat, zda výsledná vzniklá škoda je spolupřičitatelná poškozenému, pozor nikoli jeho podíl na vzniklé události. Dále soud prochází naplnění znaků příslušné skutkové podstaty a naposledy se zabývá mírou účasti poškozeného. Výše zmíněný znak protiprávnosti u škůdce je v tomto případě nahrazen absencí potřebné pečlivosti aplikované vůči vlastním zájmům.¹²⁵

Velmi důležité je splnění objektivních a subjektivních předpokladů přičitatelnosti. Mezi objektivní kritéria přičitatelnosti spadá příčinná souvislost s jednáním příslušného subjektu a dále lze hovořit o tzv. normativních kritériích objektivní přičitatelnosti, jež představují mimo jiné objektivní předvídatelnost, povaha a hodnota chráněného zájmu, ochranný účel normy, rozsah běžných životních rizik či zvyklosti soukromého života.¹²⁶

Pro účely zhodnocení přičitatelnosti je nezbytné si vyčlenit lidská jednání pouze na ta jednání, která jsou právně relevantní. Tím vzniknou dvě kritéria přičitatelnosti, a to předvídatelnost následku a ochranný účel normy. V prvním případě se posuzuje, zda bylo objektivně předvídatelné, že z jednání vznikne nějaký následek. Právně relevantními jsou pouze takové příčiny, ze kterých lze vzniknout pouze ten následek, tedy v daném případě vznik škody. Vznik následku je možné předvídat s reálnou rozumnou mírou pravděpodobnosti, která se posuzuje podle osoby, která zná okolnosti, jež jsou zjevné dobrému pozorovateli v daném místě. Tento tzv. optimální pozorovatel v sobě zahrnuje znalosti určité doby. Tedy po poškozeném se vyžaduje, aby alespoň v základních rysech předvídal vznik či zvýšení škody na svém majetku v souvislosti se svým jednáním.

„*Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí, ... a současně činí-li právní řád určitý následek závislým na něčí vědomosti, má se na mysli vědomost, jakou si důvodně osvojí osoba případu znalá při zvážení okolností, které ji musely být v jejím postavení zřejmé.*“¹²⁷ K takovým situacím jednoznačně

¹²⁴ Srov. DRÁPAL, L., BUREŠ, J., a kol. *Občanský soudní řád I. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 977.

¹²⁵ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, s. 408.

¹²⁶ MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. s. 408–409.

¹²⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, § 4.

patří vědomost poškozeného o podnapilém stavu řidiče či o tom, že řidič není držitelem řidičského oprávnění, s nímž podstoupil dobrovolně jízdu a nebo i nepřipoután.¹²⁸ Ale též nelze opomenout absenci ochranné přilby cyklistou.¹²⁹

Porušení právní normy poškozeným nevede vždy k vyslovení spoluúčasti poškozeného na vzniku škody. Primárně záleží na ochranném účelu této normy, tedy jakému jednání měla zabránit. Pokud poškozenému byla způsobena újma, které se ochranná norma nesnažila zabránit, jeho jednání nemělo na této újmě podíl. Například na rychlostní silnici se mnohdy vyskytují třetí, zrychlující, pruhy, sloužící k předejetí pomalejšího vozidla rychlejším. Zpravidla takový silniční pruh bývá vybudován ve směru do kopce. Přestože v konkrétním místě, v jednom směru jsou dva pruhy, pravý a levý, zákon připouští užití toho levého jen při předjíždění. Poškozenému, který bez důvodu jel v tomto levém pruhu, vznikla značná újma na zdraví, jež způsobil škůdce, který nepozorně v levotočivé zatáčce najel levou zadní částí návěsu do protisměru do jízdní dráhy automobilu řízenému poškozeným. Soud došel k názoru, že porušení povinnosti využívat pravý jízdní pruh bylo vedlejší příčinou srážky vozidel na rozdíl od škůdce, jehož přesahující část vozidla byla více pro účastníky silničního provozu ohrožující. Proto účast škůdce byla stanovena na 80 %.¹³⁰

V souhrnu se tedy musí poškozený podílet na způsobení vzniku škody, viz. podmínka *conditio sine qua non*. Zároveň lze pro případ spoluúčasti použít i výše zmíněná pravidla o kumulativní, předstihující i alternativní kauzalitě. Dále nesmí být opomíjena subjektivní přičitatelnost následku, která je dána zaviněním, a i to je do jisté míry významným kritériem pro posouzení míry účasti vůči vlastním statkům.

Objektivní odpovědnost se objevuje typicky ve skutkových podstatách spojených s ovládáním dopravních prostředků či při řízení provozu zvláště nebezpečného. Je to z důvodu zvýšeného rizika pro ostatní, a proto se v takovém případě u škůdce nemusí zkoumat zavinění. Existují i případy, kdy se vedle objektivní odpovědnosti škůdce bude poškozenému přičítat spoluúčast na vzniku škody, typicky z důvodu náhody.¹³¹

V případě rozsahu spoluúčasti poškozeného je nezbytné přihlížet k povaze právem chráněného zájmu. Mezi hodnoty požívající nejvyšší ochranu spadá život, tělesná a duševní

¹²⁸ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013; Rozsudek NS ze dne 24. února 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010; Rozsudek NS ze dne 30. září 2009, sp. zn. 25 Cdo 2451/2007; Rozsudek NS ze dne 6. září 2017, sp. zn. Cdo 2919/2016.

¹²⁹ Rozsudek NS ze dne 20. ledna 2010, sp. zn. 2258/2008.

¹³⁰ Rozsudek NS ze dne 18. prosince 2015, sp. zn. 25 Cdo 4427/2013.

¹³¹ Srov. Rozsudek NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009. Usnesení NS ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2800/2007; Usnesení NS ze dne 26. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 482/2008.

integrita, lidská důstojnost a svoboda. Tato povinnost vyplývá zejména ze systematického řazení PETL, ale též i z LZPS.¹³²

Z judikatury vyplývá, že rozsah spoluzavinění poškozeného je potřeba rozhodnout již v mezitímním rozsudku,¹³³ jelikož při takovém posouzení nejde o úvahu o výši plnění, nýbrž o právní posouzení základu věci.

4.3. Určení míry spoluzavinění soudem

V rozsahu, v jakém se sám poškozený podílel na způsobení škody, není dána odpovědnost druhé strany. Určování poměru odpovědnosti na straně poškozeného je pokaždé na úvaze soudu, neboť občanský zákoník přesně nestanoví, jak je třeba při rozdělení škody postupovat. Je nezbytné, aby se soud při stanovení podílu vždy opíral o úplná skutková zjištění konkrétního případu a jejich vzájemné hodnocení.¹³⁴

Dojde-li soud k závěru, že došlo ke spoluzavinění poškozeného, provede poměrné snížení náhrady škody, jelikož v takovém případě dochází k absenci jednoho ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, a tím je příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním škůdce. Pro posouzení míry spoluúčasti poškozeného není významný jeho podíl na vzniku škodní události, nýbrž jeho podíl na vzniku škody.

Určení míry spoluzavinění poškozeného nelze zaměňovat za určování výše náhrady soudem. Zpravidla nejdříve soud musí dle výše uvedených okolností zhodnotit, do jaké výše uvedené v procentech se poškozený spolupodílel na vzniku škody. Následně soud přihlíží k judikaturou ustáleným kritériím pro vyčíslení náhrady. Jedná se o kritéria, která lze shledat na obou stranách. Okolnosti na straně poškozeného jsou zejména a) intenzita vztahu žalobce s poškozeným, b) věk poškozeného, c) případné poskytnutí jiné satisfakce. Tato hlediska se mohou lišit v závislostech na konkrétním případě, například, pokud by byl poškozený jednáním škůdce usmrcen. Za kritéria odvozená od osoby škůdce se považují a) postoj škůdce (lítost, omluva aj.), b) dopad události do jeho duševní sféry, c) majetkové poměry původce, d) míra zavinění, respektive míra spoluzavinění poškozeného. Velmi důležité je pečlivé zhodnocení uvedených kritérií, jejichž význam musí soudy následně vyložit a zároveň zdůvodnit jejich závěry, jakými způsoby kritéria posoudily. Stejně tak musí odůvodnit, jak se

¹³² VÍTOVÁ, B. Spoluzpůsobení škody a postih. Okolnosti, které se přičítají poškozenému. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku – komentář k § 2894 až § 2971*, 2016.

¹³³ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 25 Cdo 2180/2005.

¹³⁴ Srov. Usnesení NS ze dne 28. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 1054/2007, Usnesení NS ze dne 24. března 2015, sp. zn. 25 Cdo 37/2015 (Rc 66/2015).

jednotlivé položky podílely na určení konečné výše náhrady.¹³⁵ Spoluzpůsobení škody poškozeným se posuzuje v rámci základu nároku dle § 2918 OZ v souvislosti s § 2894 odst. 2 věta druhá a § 2957 OZ.

Vlastní jednání poškozeného musí vést k tomu, že v důsledku jeho zásahu dojde k působení zvláště nebezpečných sil. Spoluzpůsobení si újmy poškozeným v takovém případě představuje liberační důvod, který je velmi podobně formulován i v PETL (čl. 7:102 odst. 1: „*Zproštění odpovědnosti v případě odpovědnosti bez zavinění – Odpovědnost bez zavinění může být vyloučena nebo omezena, pokud byla újma způsobena nepředvídatelnou a neodvratitelnou a) přírodní silou (vyšší moc) nebo b) chováním třetích osob.*“)¹³⁶

K tíži poškozeného dále soud bere kupříkladu porušení prevenční povinnosti poškozeným, nedostatečnou opatrnost při zacházení s vlastními věcmi, porušení silničních či jiných právních předpisů či pravidel. Z pohledu zavinění poškozeného lze brát v potaz jak jeho nedbalostní, úmyslné, tak i nezaviněné jednání, do kterého spadá výše zmíněná náhoda. Z jednoho úhlu pohledu se může zdát pravidlo, dle kterého náhoda tíží poškozeného, velmi přísné. Na druhou stranu je nelogické, aby škůdce odpovídal kupříkladu za pád poškozeného pod zadní nápravu nákladního vozu škůdce, který jej nezavinil, ba dokonce s ním neměl vůbec nic společného.¹³⁷

Významné je i nedbalostní jednání toho, kdo měl nad poškozeným povinnost náležitého dohledu. Především tím, že nezletilou usadil do nesprávné autosedačky, která neodpovídala věku ani váze poškozené. Tato skutečnost vedla ke spoluúčasti rodičů poškozené ve výši 10 %.¹³⁸ Nebo také tím, že v dostatečných intervalech neopakoval fyzický dohled nad dítětem, čímž došlo ke snížení míry zavinění škůdce o 50 %.¹³⁹

Judikaturou soud dovodil, že je zároveň třeba pohlížet na to, kolik bylo poškozenému v době nehody, například, že žalobce utrpěl úraz v plně produktivním věku 37 let s předpokladem dosti dlouhé doby, po kterou bude nucen se vypořádávat se zásadními zdravotními obtížemi. Dále též, zda se jedná o poměrně aktivní osobu vykonávající řadu běžných činností, z nichž je do budoucna většina zcela ztracena. Důležité je i porovnání

¹³⁵ Srov. VOJTEK, P, PŮRY, F. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. *Soudní rozhledy*. 2017, č. 11-12, s. 346-352 a Nález Ústavního soudu ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14.

¹³⁶ VOJTEK, P. Náhrada újmy z provozních činností (vybrané otázky). *Soudní rozhledy*. 2015, č. 6, s. 202-206.

¹³⁷ Srov. Rozsudek NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009.

¹³⁸ Rozsudek NS ze dne 29. listopadu 2017, sp. zn. 25 Cdo 4463/2017. (Avšak soud nelogicky přičítel v konkrétním případě danou míru spoluzavinění k tíži poškozené, tedy jí tím snížil nárok na náhradu újmy škůdcem.)

¹³⁹ Srov. Usnesení NS ze dne 21. října 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007; LOVĚTÍNSKÝ, V. Odpovědnost osoby s povinností dohledu v českém deliktním právu aneb jak je to s těmi dětmi na hřišti. *Právní rozhledy*. 2018, 26(9), 305-310.

způsobu života poškozeného před poškozením zdraví a po ustálení zdravotního stavu po jeho poškození.¹⁴⁰ Zároveň s tím souvisí možnosti poškozeného zapojit se do společenského či rodinného života. Výši takto stanovené náhrady soud snížil o 20 %.¹⁴¹

Soud při svém rozhodování neopomíjí ani tzv. křehkost lidského těla oproti strojům. Přestože je nezbytné, aby chodec dbal při přecházení vozovky vyšší míry opatrnosti, cyklista měl pro ochranu svého zdraví udělat maximum použitím cyklistické přilby a též i motocyklista, který by k helmě neměl zapomenout na použití vhodného oblečení, rozsah výsledné škody jde k tíži řidiče vozu, jelikož automobil je svou povahou schopný způsobit mnohem větší škody.¹⁴²

Pro úplnost lze zmínit, že zásadní význam při hodnocení míry zavinění škůdcem má v první řadě skutečnost, zda při své činnosti porušil právní předpisy. Typicky se jedná o pravidla silničního provozu. Druhým významným faktorem je, zda poškodil prevenční povinnost, která mu náleží ať již ze zákona, ze smlouvy či jiné významné skutečnosti. Stejně tak i způsobení újmy s použitím lsti, pohružky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci musí být brány v případě určení výše náhrady v úvahu.¹⁴³ Stejně tak může spoluzavinění poškozeného odpadnout při zvláště nezodpovědném jednání škůdce.

Důležité je též zmínit, že rozhodnutím o výši plnění závislým na úvaze soudu (§ 142 odst. 3 OSŘ) není rozhodnutí, jímž soud v řízení o náhradě škody určil výši plnění s přihlédnutím k míře spoluúčasti poškozeného. Vzhledem k tomu, že rozhodování soudu směřuje do určité míry i k posouzení existence příčinné souvislosti mezi škodou a okolnostmi přičitatelnými na jedné straně škůdci a na straně druhé poškozenému, jde vlastně o řešení jednoho ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, tedy o právní posouzení základu nároku. Neuplatní se proto režim § 142 odst. 3 OSŘ umožňující přiznat plnou náhradu nákladů řízení částečně neúspěšnému žalobci.¹⁴⁴

Při určení výše náhrady se uplatňuje hledisko slušnosti a spravedlnosti, jejíž významnou složkou je právě forma spoluzavinění poškozeného.¹⁴⁵ Zároveň pro posouzení přiměřenosti odškodnění není rozhodující matematický postup, jímž soud ke stanovení výše náhrady

¹⁴⁰ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 25 Cdo 759/2005; Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/201.

¹⁴¹ Srov. Rozsudek NS ze dne 18. prosince 2015, sp. zn. 25 Cdo 4427/2013; Usnesení NS ze dne 20. září 2012, sp. zn. 25 Cdo 1032/2011.

¹⁴² Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.

¹⁴³ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 2958.

¹⁴⁴ Usnesení NS ze dne 24. března 2015, sp. zn. 25 Cdo 37/2015 (Rc 66/2015).

¹⁴⁵ JANOUŠEK, M. Odškodňování podle zásad slušnosti? *Právní rozhledy*. 2015, č. 19, s. 667-674.

za ztížení společenského uplatnění dospěl, nýbrž reálná hodnota peněžní částky, již mají být kompenzovány imateriální požitky, o které poškozený v důsledku poškození zdraví přišel.¹⁴⁶

Pro představu konkrétního postupu při rozhodování soudu: „*Prvotní příčinou dopravní nehody bylo otevření dveří řidičem osobního automobilu, což je okolnost mající původ v provozu a zatěžující provozovatele, ale též současné porušení prevenční povinnosti poškozenou mělo za následek její smrtelné zranění, nebyť tohoto spoluzavinění, rozsah škody by byl podstatně menší. Soud při konečné úvaze o tom, nakolik se na způsobení škody podílely okolnosti na straně obou účastníků nehody, a tedy v jakém rozsahu za škodu odpovídají, vycházel z individuálních skutkových okolností daného případu a současně zohlednil všechny okolnosti, které mohly mít a měly vliv na vznik a rozsah následku. Zároveň požadavky kladené na cyklisty ohledně užívání dostupných ochranných pomůcek, jsou v souladu s ustálenou judikaturou a na základě dostupných informací, lze díky použití přilby, která je běžně dostupnou a obvyklou ochrannou pomůckou způsobitou zabránit právě tomu druhu škody na zdraví, k němuž došlo v daném případě. Posouzení míry spoluzavinění poškozené na rozsahu škody nelze mít za zjevně nepřiměřené. Námitky poškozené, že odvolací soud zcela pomíjí obecně uznávanou zásadu gradace příčinných souvislostí a takřka přehlíží chování řidiče vozidla, neodpovídají obsahu odůvodnění dovoláním napadeného rozsudku. Naopak odvolací soud právě tím, že za převažující příčinu úrazu hlavy, jenž vedl ke smrtelnému následku, považoval nepoužití cyklistické přilby poškozenou, respektoval zásadu gradace příčinné souvislosti, a vzal náležitě v úvahu i to, že na vzniku dopravní nehody se podílely též okolnosti mající původ v provozu motorového vozidla, jehož provozovatelem je žalovaná, nevedly však bezprostředně a nevyhnutelně ke smrtelnému následku. Soud na základě výše uvedeného dovodil na straně poškozené 80% zavinění, tedy poškozená si porušením obecné prevenční povinnosti škodu z 80 % způsobila svým jednáním, proto škůdce za ni v tomto rozsahu neodpovídá.*“¹⁴⁷

Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze kterého bylo vyňato výše uvedené odůvodnění, se značně liší od uvedených názorů německých i rakouských soudů. Rozumným vysvětlením by mohla být skutečnost, že v České republice, na rozdíl od jiných zemí, je zákonem všeobecně stanovená povinnost nosit helmu všem občanům. Takové řešení však není možné, jelikož tuto povinnost zákon ukládá pouze osobám mladším 18 let.¹⁴⁸ Přesto je český právní řád v otázce nošení cyklistické helmy určitým způsobem přísnější nežli německý, ve kterém není helma

¹⁴⁶ Rozsudek NS ze dne 26. listopadu 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008.

¹⁴⁷ Rozsudek NS ze dne 27. června 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011.

¹⁴⁸ Zákon č. 361/1000 Sb., Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 58.

povinná a její nošení je pouze doporučeno, stejně tak než rakouský, kde se tato povinnost vztahuje pouze na děti mladší 12 let.¹⁴⁹ A i když se zákonodárci nerozhodli požadovat po všech cyklistech nosit přilbu, Policie České republiky jej velmi doporučuje a varuje, že „*cyklista bez přilby má 19x vyšší riziko, že zemře*“.¹⁵⁰

Pro porovnání lze připomenout rozsudek Nejvyššího soudu zmíněný v kapitole třetí této práce, ve kterém soud došel k závěru o 50% míře spoluzavinění poškozeného, který vědomě sednul do automobilu s řidičem, o kterém zjevně musel vědět, že požil alkoholické nápoje před jízdou. Očividně si tedy ve výsledku z pohledu Nejvyššího soudu počíná méně oporně ten, kdo z domu vyrazí na kole bez ochranné přilby než hazardér, který se nepřipoutaný nechá svézt s evidentně opilý řidičem závodníkem.¹⁵¹

¹⁴⁹ *Helmpflicht fürs Fahrrad: Ratgeber* [online]. www.bussgeldkatalog.de [cit. 21. března 2020]. Dostupné na <<https://www.bussgeldkatalog.de/helmpflicht-fahrrad/>>.

¹⁵⁰ *Dítě musí mít přilbu* [online]. www.policie.cz [cit. 21. března 2020]. Dostupné na <<https://www.policie.cz/clanek/dite-musi-mit-prilbu.aspx>>.

¹⁵¹ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. června 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011, Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013 a Rozsudek NS ze dne 24. února 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010.

Závěr

Problematikou spoluzavinění poškozeného se zabývá právní teorie i praxe již od dob římského práva. Přestože koncepce pojetí tohoto institutu v průběhu staletí prošla určitým vývojem, v žádné ze zmíněných úprav nedošlo ke značnému vybočení od běžného pojetí spoluúčasti, jak je známo dnes. Velmi kladně autorka hodnotí posun od římské zásady „všechno nebo nic“, která představovala výrazný odklon od pozdějších právních úprav. Zároveň je v občanskoprávní úpravě náhrady škody zjevný pozitivní evropský vliv, díky němuž se mimo jiné soudy mohou v rámci určení míry spoluzavinění pohybovat ve škále od nuly do sta procent.

Ostatně, jak již předestírá důvodová zpráva k současnému občanskému zákoníku, jeho autoři se značným zněním jednotlivých ustanovení inspirovali v zahraničí. Obdobně jako je tomu v České republice, i zahraniční judikatura pracuje se spoluzaviněním poškozeného jako relevantním kritériem při určení výše odškodnění. Německá judikatura dospívá k závěru, že *„spoluzavinění poškozeného je třeba zohlednit při výměře jako okolnost, která snižuje výši nároku, přičemž vyšší stupeň spoluzavinění poškozeného může mít za následek úplné vyloučení nároku.“*¹⁵² Jako kritérium významné pro určení výše nároku je spoluzavinění poškozeného hodnoceno rovněž rakouskou judikaturou.¹⁵³

Shodně zahraniční judikatura též vyzdvihuje u cyklistů a motocyklistů význam ochranných prvků, především helmy, jejíž nošením lze snížit nebo dokonce zabránit vážným poraněním hlavy. Nicméně, pokud jezdec na hlavě nemá přilbu v době srážky, je obtížné považovat toto opomenutí jako porušení právního předpisu, jelikož český právní řád ani právní řády srovnávaných zemí, nestanovují takovou povinnost všem občanům.¹⁵⁴ I přesto dle názoru Nejvyššího soudu absence ochranné přilby může založit spoluúčast poškozeného ve výši až 80 %.

Zároveň nelze pominout, že v německé judikatuře se vyskytují větší či menší odchylky od principu, dle kterého lze snížit či zcela vyloučit odpovědnost škůdce. Klasickým případem je právní zakotvení v německém BGB, dle kterého děti mladší 7 let nemohou být považovány za spoluodpovědné, a v případě nehod v dopravě je tato věková hranice dokonce posunuta na 10 let.¹⁵⁵

¹⁵² Rozhodnutí OLG Zweibrücken ze dne 26. srpna 1999, sp. zn. 6 U 40/98; Rozhodnutí OLG Frankfurt ze dne 21. ledna 2000, sp. zn. 24 U 45/98.

¹⁵³ Srov. Rozhodnutí OGH ze dne 23. září 2004, sp. zn. 2 Ob 178/04x.

¹⁵⁴ Srov. Zákon č. 361/1000 Sb., Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 58.

¹⁵⁵ Srov. Zákon ze dne 18. srpna 1896, RGBI. S. 195, Das Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů, § 828 BGB.

Cíl této práce, kterým je rozbor jednotlivých okolností majících vliv na rozhodnutí soudu o spoluúčasti poškozeného při náhradě újmy, autorka postupně vypracovává od třetí kapitoly. Poškozenému jde k tíži jednání, kterým buď škoda vznikla anebo se zvětšila. Z pohledu poškozeného je důležité, aby se jednalo o škodu na jeho vlastním statku. Pokud byl poškozený upozorněn před vznikem újmy nebo bezprostředně po jejím způsobení, nemůže požadovat náhradu toho, čemu se mohl objektivně vyvarovat. V takovém případě je dokonce důvodné od něho očekávat větší míru opatrnosti.

V otázce prevenční povinnosti obou subjektů bylo již judikaturou v několika případech dovozeno, že její porušení škůdcem se považuje za závažnější. Ačkoliv, pokud poškozený nedodrží opatrnost, kterou lze rozumně očekávat od každého jedince, lze mu i takovéto jeho jednání přičítat k tíži a následně mu snížit nárok na náhradu újmy.

Základní povinností poškozeného je nutnost zakročit, pokud si je vědom hrozící újmy, které sám svými silami může zabránit. Pokud tuto povinnost nedodrží, jeho podíl na vzniku újmy bude pravděpodobně vysoký. Velmi podobně je tomu v případě náhody, kterou bohužel poškozený není schopen ovlivnit, vzhledem k její nepředvídatelnosti, avšak v takovém případě opět ponese velký podíl na újmě.¹⁵⁶ Důležité je však zmínit, že se jedná o neodvratitelnou náhodu (*vis major*), tedy ne o smíšenou (zaviněnou) náhodu (*casus mixtus*).¹⁵⁷

V případě úmyslného jednání poškozeného tato práce dochází k závěru, že taková skutečnost nevylučuje přičtení míry spoluzavinění poškozenému. Přestože se tomu myšlenka pohlcení nedbalosti poškozeného úmyslem škůdce dosti přibližuje, nelze z toho vyvodit obecné kritérium.

Ohledně výzkumné otázky týkající se na předpoklady potřebné pro konstatování spoluzavinění poškozeného, dospívá autorka k závěru, že zkoumané předpoklady u poškozeného se o tolik neodlišují od předpokladů na straně škůdce. I u poškozeného je potřeba brát v úvahu jen takové jednání, které splňuje všechny předpoklady povinnosti k náhradě újmy, tj. musí být prokázáno, že protiprávní jednání poškozeného bylo příčinou nebo jednou z příčin vzniku újmy. V případě poškozeného, avšak na rozdíl od škůdce, je kladen důraz na obecná kritéria přičitatelnosti a tato kritéria v sobě zahrnují objektivní a subjektivní předpoklady přičitatelnosti.

Soud v rámci rozhodování musí brát na zřetel okolnosti stojící jak na straně poškozeného, tak i na straně škůdce. Důvodem pro snížení nároku poškozeného je v první řadě

¹⁵⁶ Rozsudek NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009.

¹⁵⁷ PAŠEK, M. Komentář k § 2918. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3043.

náhoda, která tíží poškozeného, ale též je nutné zkoumat, zda došlo ze strany poškozeného k nedostatečné opatrnosti při zacházení s vlastními věcmi, nedodržení prevenční povinnosti a porušení právních předpisů. Naproti tomu k tíží škůdce vedou okolnosti, kterými došlo k porušení ať právních předpisů, nebo prevenční povinnosti. Tato dvě kritéria se zdají býti na stejném stupni důležitosti. Zároveň nelze pominout význam úmyslného zavinění škůdce, které v určitých případech může způsobit pohlcení nedbalosti poškozeného.

Zajímavým kritériem se jeví skutečnost, dle které české soudy berou v potaz sílu jednotlivých prostředků. Konkrétně se jedná o automobil vs. člověk. Na jednu stranu to je logické, ale je vhodné přičítat škůdci skutečnost, že řídil auto? Obzvláště jestli je tato skutečnost již zahrnuta v objektivní odpovědnosti?

Občanský zákoník není dostatečně přizpůsoben pro případy spoluzavinění poškozeného, a proto ve velké míře nechává soudu prostor pro úvahu. Ve většině skutkových podstat předpokládá způsobení vzniku škod škůdcem, tím pádem není možné daná ustanovení na poškozeného vůbec použít. Autorka se domnívá, že právě kvůli této skutečnosti je určování míry spoluzavinění postaveno převážně na samotném zhodnocení soudu a jen těžko se dá jeho rozhodnutí předvídat. Je možné shledat v některých rozhodnutích soudů určitý prvek shody, dle kterého lze vyvodit jistá obecná kritéria, která se autorka pokouší shrnout v závěru této práce.

Zároveň k výše uvedenému autorka považuje za nezbytné připomenout osobu zmocněnce, zaměstnance či jiných pomocníků, jež si ke své činnosti poškozený může vybrat a jejichž jednání mu dle § 10 ve spojení s § 2914 OZ lze též přičíst k tíží.¹⁵⁸

Stejně tak se domnívá, že by obzvláště Nejvyšší soud neměl opakovat svou chybu v případě spoluúčasti nezletilého poškozeného na vzniklé škodě. Je velmi důležité, aby osoby deliktně nezpůsobilé, které již tak utrpí značnou újmu, nebyly zkráceny na svém nároku v důsledku nedbalostního, nepozorného či jakéhokoli nedostatečného jednání jejich rodičů vůči jejich osobě.¹⁵⁹ Správným řešením této situace se nabízí poměrné zkrácení odpovědnosti škůdce. Tedy že zákonní zástupci nezletilých poškozených spoluodpovídají za vzniklou újmu společně s těmi, kdo škodu způsobili podle své účasti na jejím způsobení.¹⁶⁰

Vzhledem ke zvyšujícímu se počtu dopravních prostředků na pozemních komunikacích a s nimi spojené nehody, které, jak vyplývá z výše uvedeného, souvisejí značně s problematikou spoluzavinění poškozeného jak v České republice, tak v zahraničí, bylo by na

¹⁵⁸ PAŠEK, M. Komentář k § 2918. In PETROV, J., VÝTISK, M., B ERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3043.

¹⁵⁹ Rozsudek NS ze dne 29. listopadu 2017, sp. zn. 25 Cdo 4463/2017.

¹⁶⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. května 1973, sp. zn. 9 Co 266/73.

místě, aby Nejvyšší soud ustálil pár základních nejasností s nimi spojených. V první řadě se jedná o význam absence ochranné cyklistické přilby, tedy do jaké míry tato skutečnost zakládá spoluúčast poškozeného na jemu vzniklé újmě. Zdá se, že Nejvyšší soud je při svých úvahách nejednotný, tedy že zkouší různé pohledy na dané případy a pokaždé dojde k závěru o jiné výši této míry.

Za další by bylo vhodné ustálit význam (ne)použití bezpečnostních pásů v automobilu poškozeným. Samozřejmě že jejich správné používání je nutností a každý jedinec by důležitost pásů neměl zpochybňovat. Přesto tito lidé existují, a proto by bylo užitečné stanovit přibližnou míru spoluzavinění, které se dopouští pokaždé, co se před jízdou nepřipoutají.

V posledním případě by mohlo být důležité stanovit míru spoluzavinění poškozeného, který se dobrovolně sveze s podnapilým řidičem. Avšak v této situaci se Nejvyšší soud pokusil alespoň o maximální hranici, kterou stanovil na 50 %.¹⁶¹

Problematika spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy není v české judikatuře jednotná a soudy při volné úvaze nepoužívají žádná dosud obecně známá sjednocující kritéria. Vzhledem k rozmanitosti konkrétních případů je téměř nemožné, aby jednoznačná kritéria existovala. Nicméně v rámci předvídatelnosti soudních rozhodnutí by bylo užitečné se o stanovení obecně známých kritérií pokusit, alespoň v těch nejdůležitějších a nejčetnějších případech.

¹⁶¹ Srov. Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013; Rozsudek NS ze dne 24. února 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 436 s.
2. ELIÁŠ, K. *Náhrada škody v připravovaném návrhu českého občanského zákoníku*. Praha: Vodnář, 2005.
3. ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s.
4. ELISCHER, D. *Pojetí škody a její typologie v rakouském právu*. In DVOŘÁK, J., MALÝ, K. *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 687 s.
5. FIALA, J., KINDL, M. *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 650 s.
6. KOBLIHA, I., ELISCHER, D., HOCHMAN, J. a kol. *Náhrada škody podle občanského a obchodního zákoníku, zákoníku práce, v oblasti průmyslového vlastnictví a podle autorského zákona: praktická příručka*. Praha: Leges, 2012, 390 s.
7. KNAPP, V. *Občanské právo hmotné*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, 2002, 631 s.
8. KRÁLÍK, M. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2015, 512 s.
9. KRATOCHVÍL, Z. a kol. *Nové občanské právo*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1965, 594 s.
10. RABAN, P. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013, 476 s.
11. RABAN, P. *Občanské právo hmotné: závazkové právo*. Brno: Václav Klemm, 2014, 528 s.
12. ROZEHNAL, A. *Závazkové právo. Obecná část. Deliktní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 215 s.
13. SALÁK, P. *Historie osnovy občanského zákoníku z roku 1937: Inspirace, problémy a výzvy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017, 122 s.

14. SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Civilní kodexy 1811, 1950, 1964*. Brno: Doplněk, 1993, 594 s.
15. ŠÁMAL, P. *Conditio sine qua non*. In: HENDRYCH, D., BĚLINA, M., FIALA, J., a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.
16. VOJTEK, P. *Přehled judikatury ve věcech náhrady škody*. Praha: ASPI, 2006, 711 s.

Zahraniční monografie

1. KOZIOL, H. *Grundfragen des schadenersatzrechts*. Festeinband. 2010. 371 s.
2. KOZIOL, H., BYDLINSKI, P., BOLLENBERGER, R. *Kurzkommentar zum ABGB: allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, Ehegesetz, Konsumentenschutzgesetz, IPR-Gesetz und Europäisches Vertragsstatutübereinkommen*. 2., Überarb. und erw. Aufl. Wien: Springer, 2007, 2328 s.
3. STOLL, H. *Das Handeln auf eigene Gefahr. Eine rechtsvergleichende Untersuchung*. Berlin und Tübingen: de Gruyter bzw. Mohr (Siebeck), 1961, 400 s.
4. ZBIGNIEW, R. *System prawa prywatnego*. Warszawa: C.H. Beck. Instytut Nauk Prawnych Pan, 2010, 1000 s.

Důvodová zpráva

1. Důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku.

Komentáře

1. DRÁPAL, L., BUREŠ, J., a kol. *Občanský soudní řád I. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 2500 s.
2. HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s.
3. MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník: velký komentář*. Svazek IX, § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, xxix, 1696 s.
4. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 3053 s.
5. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 3352 s.

6. SEDLÁČEK, J., ROUČEK, F. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 5, (§§ 1090 až 1341)*. Praha: Wolters Kluwer, 1937, 1011 s.
7. ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, 1516 s.
8. ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník – komentář. 2. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2009, 2471 s.

Odborné články

1. BRIM, L. Právní následky porušení notifikační povinnosti dle § 2902 OZ. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 173–177.
2. JANOUSEK, M. Odškodňování podle zásad slušnosti? *Právní rozhledy*. 2015, č. 19, s. 667-674.
3. KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník). *Bulletin advokacie*. 2015, č. 7-8, s. 37.
4. KŘIVOHLAVÁ, P. Civilní odpovědnost a evropské pokusy o vytvoření jednotného právního rámce. *Právní rozhledy*. 2008, č. 22, s. 820-826.
5. LOVĚTÍNSKÝ, V. Odpovědnost osoby s povinností dohledu v českém deliktním právu aneb jak je to s těmi dětmi na hřišti. *Právní rozhledy*. 2018, 26(9), 305-310.
6. MELZER, F. Náhrada újmy způsobené náhodou. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 1–2, s. 22–39.
7. SZTEFEK, M. Delikt ní odpovědnost principálů za pomocníky: srovnávací a právně ekonomická analýza § 2914 ObčZ. *Právní rozhledy*. 2017, č. 1, s. 6-13.
8. VÍTOVÁ, B. Spoluzpůsobení škody a postih. Okolnosti, které se přičítají poškozenému. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku – komentář k § 2894 až § 2971*, 2016.
9. VOJTEK, P., PÚRY, F. Aktuální otázky náhrady nemajetkové újmy. *Soudní rozhledy*. 2017, č. 11-12, s. 346-352.

Judikatura

Česká republika

1. Rozsudek NS ze dne 11. října 2006, sp. zn. 25 Cdo 1369/2006.
2. Rozsudek NS ze dne 25. února 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001.
3. Rozsudek NS ze dne 29. července 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003.
4. Rozsudek NS ze dne 28. června 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005.
5. Rozsudek NS ze dne 28. srpna 2018, sp. zn. 25 Cdo 3836/2017.
6. Usnesení NS ze dne 26. ledna 2017, sp. zn. 25 Cdo 4511/2016.
7. Rozsudek NS ze dne 20. února 2002, sp. zn. 25 Cdo 2471/2000.
8. Rozsudek NS ze dne 25. července 2001, sp. zn. 25 Cdo 2264/2000.
9. Rozsudek NS ze dne 26. října 2011, sp. zn. 25 Cdo 3434/2009.
10. Rozsudek NS ČSSR ze dne 23. září 1969, sp. zn. 3 Cz 21/69.
11. Usnesení NS ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2800/2007.
12. Rozsudek NS ze dne 20. ledna 2010, sp. zn. 2258/2008.
13. Usnesení NS ze dne 26. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 482/2008.
14. Usnesení NS ze dne 21. října 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007.
15. Rozsudek NS ze dne 30. září 2009, sp. zn. 25 Cdo 4228/2007.
16. Rozsudek NS ze dne 27. března 2014, sp. zn. 25 Cdo 4199/2013.
17. Rozsudek NS ze dne 24. února 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010.
18. Rozsudek NS ze dne 25. ledna 2012, sp. zn. 25 Cdo 3966/2009.
19. Rozsudek NS ze dne 16. května 2002, sp. zn. 25 Cdo 1427/2001.
20. Rozsudek NS ČSR ze dne 24. září 1971, sp. zn. 4 Cz 8/71 (Rc 28/1973).
21. Rozsudek NS ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.
22. Usnesení NS ze dne 19. července 2012, sp. zn. 25 Cdo 3781/2011.
23. Rozsudek NS ze dne 20. března 2001, sp. zn. 25 Cdo 2233/1999.
24. Rozsudek NS ze dne 18. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1264/2002.
25. Rozsudek NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 25 Cdo 290/2012.
26. Rozsudek NS ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 25 Cdo 2180/2005.
27. Rozsudek NS ze dne 30. září 2009, sp. zn. 25 Cdo 2451/2007.
28. Rozsudek NS ze dne 6. září 2017, sp. zn. Cdo 2919/2016.
29. Usnesení NS ze dne 28. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 1054/2007.
30. Usnesení NS ze dne 24. března 2015, sp. zn. 25 Cdo 37/2015 (Rc 66/2015).

31. Rozsudek NS ze dne 18. prosince 2015, sp. zn. 25 Cdo 4427/2013.
32. Nález ÚS ze dne 22. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14.
33. Rozsudek NS ČSSR ze dne 30. dubna 1968, sp. zn. 3 Cz 17/68.
34. Rozsudek NS ze dne 29. listopadu 2017, sp. zn. 25 Cdo 4463/2017.
35. Usnesení NS ze dne 20. září 2012, sp. zn. 25 Cdo 1032/2011.
36. Rozsudek NS ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 25 Cdo 759/2005.
37. Rozsudek NS ze dne 26. listopadu 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008.
38. Rozsudek NS ze dne 25. dubna 2012, sp. zn. 30 Cdo 476/2011.
39. Rozsudek NS ze dne 27. června 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011.
40. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. května 1973, sp. zn. 9 Co 266/73.

Spolková republika Německo

1. Rozhodnutí BGH ze dne 11. ledna 1972, sp. zn. VI ZR 187/70, 21.
2. Rozhodnutí BGH ze dne 17. června 2014, sp. zn. VI ZR 281/13.
3. Rozhodnutí BGH ze dne 24. září 2013, sp. zn. VI ZR 255/12.
4. Rozhodnutí OLG Zweibrücken ze dne 26. srpna 1999, sp. zn. 6 U 40/98.
5. Rozhodnutí OLG Frankfurt ze dne 21. ledna 2000, sp. zn. 24 U 45/98.
6. Rozhodnutí BGH ze dne 28. dubna 2015, sp. zn. VI ZR 206/14.
7. Rozhodnutí BGH ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. VI ZR 128/16
8. Rozhodnutí BGH ze dne 20. února 2013, sp. zn. VIII ZR 339/11.

Rakouská republika

1. Rozhodnutí OGH ze dne 27. února 2018, sp. zn. 2 Ob 44/17k.
2. Rozhodnutí OGH ze dne 30. ledna 2018, sp. zn. 2 Ob 42/17s.
3. Rozhodnutí OGH ze dne 27. září 2017, sp. zn. 9 OB 49/17x.
4. rozhodnutí OGH ze dne 23. září 2004, sp. zn. 2 Ob 178/04x.

Polská republika

1. Rozhodnutí SN ze dne 14 února 2001, sp. zn. I PKN 248/00.
2. Rozhodnutí SN ze dne 20. června 1972, sp. zn. II PR 164/72.
3. Rozhodnutí Sąd Okręgowy w Kaliszu ze dne 2. dubna 2015, sp. zn. II Ca 717/14.
4. Rozhodnutí Sąd Rejonowy w Koninie ze dne 23. března 2018, sp. zn. V GC 105/18.

Právní předpisy

1. Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský, ve znění účinném ke dni 1. ledna 1935.
2. Principles of European Tort Law; European Group on Tort Law, česky dostupné na <<http://civil.udg.edu/php/biblioteca/items/287/PETLCzech.pdf>>.
3. Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.
4. Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník z roku 1937, ve znění účinném ke dni 4. prosince 1936, [online] dostupné na <https://digi.law.muni.cz/handle/digilaw/7035>.
5. Zákon č. 361/2000 Sb., Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. března 1964.
9. Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. prosince 2013.
10. Zákon ze dne 18. srpna 1896, RGBl. S. 195, Das Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění účinném ke dni 1. března 2020.
11. Zákon č. 946/1811, ze dne 1. června 1811, Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie (ABGB)), ve znění účinném ke dni 1. března 2020.
12. Zákon č. 16 ze dne 23. dubna 1964, Občanský zákoník (Kodeks cywilny), ve znění účinném ke dni 1. března 2020.
13. Zákon ze dne 1. srpna 1866, Občanský zákoník Quebecu (Code civil du Québec), ve znění účinném ke dni 1. března 2020.

Ostatní zdroje

1. *Der Bundesgerichtshof* [online]. www.bundesgerichtshof.de [cit. 4. března 2020]. Dostupné na < <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/list.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=9b7b6846a9f74dba4db2b44be9b8e431&Seite=8> >.
2. *Der Oberste Gerichtshof* [online]. www.ogh.gv.at [cit. 5. března 2020]. Dostupné na < <https://www.ogh.gv.at/entscheidungen/entscheidungen-ogh/> >.
3. *Helmpflicht fürs Fahrrad: Ratgeber* [online]. www.bussgeldkatalog.de [cit. 21. března 2020]. Dostupné na < <https://www.bussgeldkatalog.de/helmpflicht-fahrrad/> >.
4. *Légis Québec, Official Source* [online]. <https://www.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/cspq/>, 31. prosince 2019 [cit. 20. února 2020]. Dostupné na <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/>.
5. *Dítě musí mít přilbu* [online]. www.policie.cz, 2019 [cit. 21. března 2020]. Dostupné na < <https://www.policie.cz/clanek/dite-musi-mit-prilbu.aspx> >.
6. *Principles on Tort Law – Text and Commentary* [online]. www.researchgate.net, [cit. 29. října 2019]. Dostupné na < https://www.researchgate.net/publication/321568630_Principles_of_European_Tort_Law_Text_and_Commentary >.
7. SCHACHERREITER, J. *ABGB-ON – Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch*. [online] www.rdb.at [cit. 6. března 2020]. Manz Verlag Wien. 2019, § 1304 (Stand 1.6.2014, [rdb.at](http://www.rdb.at)). Dostupné na https://rdb.manz.at/document/1102_abgb_102_p1304 .
8. *Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník* [online]. www.psp.cz, [cit. 29. října 2019]. Dostupné na < http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/tisky/t0844_01.htm >.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá problematickými aspekty spoluzavinění poškozeného při náhradě újmy. V první části je shrnut vývoj právní úpravy spoluzavinění poškozeného na území České republiky, dále se práce zabývá komparací české a zahraniční právní úpravy a analýzou spoluúčasti poškozeného v současné české právní úpravě.

Hlavním tématem práce je rozbor jednotlivých prvků, které soudy zkoumají, aby mohlo být zjištěno, zda se poškozený podílel na vzniku újmy, která mu byla způsobena či nikoli.

Klíčovou součástí práce je též přiblížení rozhodovací praxe soudů v oblasti náhrady škody zaměřené na spoluzavinění poškozeného. Judikatura hraje nedílnou roli při rozhodování soudů, jelikož právní úprava obsahuje pouze obecná kritéria pro určení výše míry spoluzavinění poškozeného.

Summary

The diploma thesis deals with the problematic aspects of contributory the injured party in compensatory damages. The first part summarizes the evolution of the legal contributory negligence in the territory of the Czech Republic.

The main topic of the thesis is an analysis of the individual elements examine by the courts in order to determine whether the injured party was involved in the occurrence of the damage caused to him or not.

A key part of the thesis is also approaching of the decision-making practice of courts in the area of damages, focused on the culpability of the injured party. The case-law plays an integral role in the decision-making of courts, since the legislation contains only general criteria for determining the amount of the culpability of the injured party.

Klíčová slova

Spoluzavinění poškozeného – náhrada škody – poškozený a škůdce – zavinění – jednání – míra spoluúčasti – přičitatelnost – odpovědnost – prevence – občanský zákoník

Keywords

Contributory negligence – compensation for damage – injured person and pest – fault – conduct – rate of participation – imputability – liability – prevention – Civil Code